

Universitätsbibliothek Paderborn

Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI, ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||

Tribus Tomis comprehensæ.||

IN ROBERTI|| BELLARMINI SOCIETA-||TIS IESV, SECVNDVM TOMVM||
CONTROVERSIARVM,|| TRIPLEX INDEX:|| - PRIMVS scriptorum omnium in
hoc volumine|| citatorum;|| ALTER difficiliorum locorum sacræ Scripturæ||
passim explicatorum;|| TERTIVS verò præcipuarum rerum, ac
senten-||tiarum, quæ in omnibus illis ...

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, 1599

VD16 B 1607

C.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54088](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54088)

Bonā temporalia non licet absolutè petere. 5.23
 Bonorum tria genera, animi, corporis & externa 4.361

C.

Ceremoniæ.

CÆREMONIARVM nomen, definitio, & partitio. Tomo
 secundo Controuer. generali I. pag. 314
 Hæreticorum errores, & mendacia circa cæremonias. I. 316
 Explicatio & probatio veritatis. I. 320
 Solutio obiectionum contra cæremonias. I. 334
 Cæremoniæ Iudæorum in Testamēto nouo dicuntur leges.
 I. 29. 315
 Cæremoniæ illæ legales Testamenti veteris non iustificabāt
 ex opere operato. I. 237. probatur hoc Scripturis. I. 238. 239.
 240. vsque ad 242. Patribus. I. 244. Rationibus. 248. Sol-
 uuntur obiectiones. I. 258
 Hæretici respondent, illas cæremonias legales iustificasse,
 quæ habebāt annexum verbum promissionis, quæ autem
 non habebant, non iustificasse. I. 233. 240
 Hæc responsio confutatur. I. 241. 242. 243. 254. 259. 264. &
 sequenrib.
 Cæremoniæ legales erant inutiles ad iustificandum, etiam
 secundum se. I. 248
 Cæremoniæ legales Testamenti veteris, dicuntur à S. Paulo
 elementa, infirma, egena, inutilia, non posse expiare pec-
 cata, nihil valere, nihil esse, & denique esse vmbra. I. 239.
 vsque ad 243. 2. 184
 Cæremoniæ Iudaicæ duplices erant, quædam ipsorum pro-
 priæ, quædam communes cum Gentilibus. 3. 316
 Cæremoniæ quædam sacrificiorum veterum. 3. 635. 676
 Cæremonias scire, apud Iudæos summum quid fuit. I. 328
 Cæremonias Iudaicas, Dominus reprehendere solitus est in
 tribus. I. 337
 Cæremonias illas respuit Deus. I. 247
 Pœna pereundi animam suam de populo suo, dabatur iis,
 qui aliquam cæremoniam omisissent. I. 253
 Cæremoniarum, & totius legis veteris efficacia cessauit in
 morte Christi. 2. 28. vide etiam 3. 664

Con-

- Controuersia de cæremoniis legalibus, sopita ab Apostolis. 1.326
- CÆREMONIÆ aliquæ à Christo, vel Apostolis institutæ sunt, quæ ex nulla Scriptura, sed ex sola traditione habentur. 1.321
- Cæremoniæ aliquæ, vim habent spiritualem. 1.321
- Cæremoniæ nouæ ab Ecclesia institui possunt, non quidem ad iustificandum impium, sed ad alios effectus spirituales. 1.322. 341. 342
- Cæremoniæ ab Ecclesia institutæ non possunt omitti, sine peccato, etiam citra scandalum. 1.325. & seq.
- Cæremoniæ nō sunt res indifferentes, sed sunt res vtilis, meritioræ, & pars quædam cultus diuini. 1.327
- Cæremoniæ sunt vtilis, quia conseruant, nutriunt, & augent internam piam affectionem, & deuotionem; intelligentiam & memoriam iuuant, fidē exercent, religionem conseruant, & distinguunt Catholicos ab hæreticis. 1.328. 329
- Cæremoniæ Ecclesiæ sunt quasi notæ, quibus Ecclesia ab aliis sectis discernitur. 1.328
- Cæremoniæ Ecclesiæ in quibus differant à Iudaicis, & Gentilibus. 1.338
- Cæremoniæ quædam si ab omnibus non intelligantur, non tamē carent vtilitate etiam apud rudissimos, cum conueniant veneracionem rebus sacris. 1.341
- Cæremoniæ superuacaneæ quæ sint. 1.339
- Cæremoniæ, quas Deus non instituit, etiam ipsi placent. 1.349. 257. 330. 340
- Cæremoniæ Christianæ, & ab Ecclesia approbatæ cuius generis sint. 1.337. vide genera cæremoniarum. 1.315. 316
- Cæremoniæ Ecclesiasticæ non sunt præcipuus cultus Dei, neque ab iis pender essentia, & efficacia Sacramentorum, neque habent vim iustificandi, vt habent Sacramenta, nec sunt nimis multiplicandæ. 1.319
- Cæremoniæ sunt rudibus loco Scripturæ, & picturæ. 1.328
- Cæremoniæ id sunt religioni, quod sal carnibus, & cortex medullæ. 1.328
- Cæremoniæ sunt actus religionis. 1.329. vide etiam 328. sine cæremoniis, nulla religio siue vera, siue falsa consistere potest. 1.328. cæremoniis profitemur fidem, atque etiam sunt

- sunt partes diuini cultus. 1.329. & hunc cultum externum
Deus commendat. 1.331
- Cæremoniæ quælibet ad honorem Dei factæ, non sunt pro-
priè sacrificium. 3.621.622.& seq.
- Cæremonia exsufflationis. 2.139.4.247
- Cæremoniarum institutio, ad quas sequatur gratia Spiritus
sancti, nullius hominis est. 1.291
- Cæremoniarum cognitio apud Christianos quoque fuit in
magno pretio. 1.328. vide etiam 1.325
- Constantia sanctorum virorum in cæremoniis. 1.329
- Providentiæ Pastorū Ecclesiæ relinquitur modus ministran-
di cæremonias. 1.324
- Propter cæremonias natæ sunt in Ecclesia grauissimæ dissen-
siones. & sub pœnis grauissimis impositæ sunt leges de cæ-
remoniis. 1.325
- CAI V S Imperator reprehenditur, quòd sororem, vxoris lo-
co habere voluerit. 5.279
- CALAMITATES, quæ impiis immittuntur à Deo, sæpenu-
mero ad eum finem immittuntur, vt illi resipiscant. id ta-
men non est perpetuum. 4.400
- Calamitates, quæ iustis post conuersionem immittuntur, ad
offensam aliquo modo compensandam, referuntur. 4.344.
& 349

Calix.

Vide v. Sanguis Christi.

- CALIX à Domino benedictus, & consecratus in cœna. 3.69.
& 104
- Calicis nomine intelligitur quod in vase continetur. 3.85.
101
- Calix sanguinis significatur in illis verbis, Hic calix, &c. 3.72
- Calix Eucharistiæ figuratus in Testamento veteri in variis sa-
crificiis. 3.480. vide etiam 3.225
- Calix signum est pretij, quo peccata remissa sunt, & spiritua-
lis potus, quo animæ nostræ reficiuntur. 3.605
- Calix vnus & idem, Apostolis à Christo traditus, vt ex eo bi-
berent omnes. 3.526.581.585.579. isque datus post cœnam.
3.600
- Calix. in hoc verbo tropus est, sed tropus est clarissimè expli-
catus,

F

catus,

- catus, immò & tropus tam vsitatus, & vulgaris, vt non minus apertus sit, quàm voces ipsæ propriæ. 3.99
- Calix, communis dicitur, quia pro omnibus offertur Deo. 3.603
- Calix non debet dari, vel sumi necessariò ab omnibus, sed ab iis tantùm, qui Sacramentum conficiunt. 3.584.585.587
- Calix vnus, non multi, omnibus illis olim distribuebatur, qui in primitiua Ecclesia sumebant Eucharistiam sub specie vini. 3.589.596
- Calicis sumptio, cunctis sacerdotibus conuenit. 3.596
- Calicem offerri solere presentibus post expleta solennia, dixit Cyprianus. 3.600
- Calices multos simul consecrare, nunquam fuit in vsu. 3.574
- In Calice à Domino consecrato fuit sanguis ante sumptionem, vel distributionem. 3.424.425
- In sacro calice representamus Christi sanguinem vt effusum ex latere Christi. 3.226.242
- Quia ex latere Christi exiuit sanguis, & aqua, idcirco in calice vinum aqua temperandum est. 3.480.482
- Reprehenduntur quidam sacerdotes, qui ex ignorantia in calice Dominico solam aquam ponebant. 3.442
- In calice Christum posuisse, vnum, licet expressè Euangelistæ non dixerint: non tamen est dubitandum vllò modo, quin posuerit. 3.740
- In calice cœnæ Domini fuidebatur sanguis Domini, id est, offerebatur, & libabatur Deo in representationem effusionis futuræ in cruce. 3.698.699
- Duo calices sanguinis in eodè altari existentes non sunt duo Sacramenta, sicut nec duæ species simul sumptæ, vel duæ particulæ consecratæ simul iunctæ. 3.552
- Calix vini in Missa cur dicatur salutaris. 3.854
- CALICIS magnitudo ea debuit esse, vt posset à sacerdote eleuari, & à Diacono huc atque illuc deferri. 3.574
- CANONISTIS non ea fides adhiberi debet in iis, quæ pertinent ad ius diuinum, qualia sunt Sacramenta; quæ adhibetur Theologis. 5.99. & aliquando etiam canonistæ errant. 5.121

Caro.

CARO est radix, & quasi parens omnium hæresum. 3.128

Caro

- Caro dici non potest substantia, sine quantitate, & completionem quadam accidentium. 3.302
- Carnis nomen, quomodo accipiatur in Scriptura. 3.126
- Carnis nomine vocatur aliquando humana, & carnalis cogitatio. 3.126
- Carnis afflictiones Deo gratæ sunt. 4.364. affligitur caro laboribus, & ærumnis. 4.378
- Carnem humanam in propria specie manducare horror est, & quare. 3.393
- Carnium humanarum manducatio in sacris, obiciebatur olim pro crimine Christianis. 3.145

Caro Christi.

Vide v. Corpus Christi.

- CARO Christi sumitur in Eucharistiæ Sacramento in memoriam passionis, & mortis Domini. 3.53
- Caro Christi corporaliter, realiter, & proprie sumitur in Eucharistia, in eaq; verè continetur. 3.106. 107. & seq. 141. 142. 188. & seq.
- Caro Christi ita sumitur, vt indivisibiliter sumatur tota. 3.186
- Caro Christi per illas species panis, non assatur, neque coquitur. 3.393
- Caro Christi vocatur rectissime alimonia spiritualis, quia datur in cibum spiritus, non corporis, & distribuitur spiritualiter, non corporaliter, quia non diuiditur in panes, sed tota simul. 3.186
- Caro Christi, dicitur panis consecratus, quia talis est per substantiam; dicitur panis, quia talis est per effectum. 3.178
- Caro Christi, quia verè nobis in Sacramento communicatur, & vnitur, dicimur nos viuere propter Christum secundum carnem. 3.191. dicimur etiam vnum esse cum Christo naturaliter. 3.191. 192. similiter dicimur post communionem, Christophori, hoc est, Christum ferentes. 3.194. & 543
- Caro Christi non sola charitate, sed re ipsa nobis commiscetur per Sacramentum Eucharistiæ. 3.220
- Caro Christi in Eucharistia, est eadem cum carne Christi, quæ

- quæ fuit in cruce, quoad substantiam, & solùm quoad accidentia distinguitur ab illa. 3.230.249.270
- Caro Christi duobus modis potest sensualiter videri, & tangi
mediantibus speciebus panis. 3.408
- Caro Christi non debet tangi, nisi ab hominibus puris. 3.131
- Caro Christi dicitur victima. 3.232
- Caro Christi adoratur. 3.198.240.241
- Caro Christi quomodo dicatur terra ab Ambrosio. 3.198. vide
quæ dicuntur. 3.221
- Carnis Christi nomine, prorsus mysticè, & figuratè, intelligitur aliquando verbum Dei, seu sermo Diuinus. 3.165.
166
- Carnem suam promisit Christus sumendam in Sacramento, quod promissum impleuit in vltima cœna. 3.42
- Carnem Christi manducari tropicè, dixit S. Augustinus; non ratione substantiæ ipsius rei; sed quoad modum sumendi carnem Christi; nam modus ordinarius sumendi carnem, est, vt ea visibiliter secetur in partes, & cocta sumatur, &c. Christi autem caro sumitur integra sine sui læsione. 3.53
- Carnem Christi diuinitati vnitam, negare nihil prodesse, summa impietas est, cùm totam nostram salutem illi beatus Paulus tribuat. 3.126
- Carnem suam voluit nobis Christus in terris relinquere. 3.211
- Carne sua animos nostros alit Christus. 3.218.270. vide quæ dicuntur de nutritione in v. Corpus Christi, & v. Nutritio.

Catechumeni.

- CATECHUMENI debent primùm fieri, qui Christiani esse volunt. 1.210
- Catechumeni instruuntur de iis rebus quæ fiunt tempore baptismi. 1.308
- Catechumeni cum qua fide dicuntur fideles à Patribus. 2.78
- Catechumeni ante remissionem peccatorum, non seruant omnia mandata; vel si ea seruant, non carent remissione peccatorum. 4.198.199
- Catechumeni si Christum super omnia diligant, iam apud Deum remissionem consequuntur; si autem per inchoatam dilectionem disponuntur ad gratiam, non habent adhuc remissionem peccatorum. 4.199

Cate-

- Catechumeni dum diligere incipiunt, viuere incipiunt, perfectè victuri, quando perfectè diligent. 4.200
- Catechumeni auxilium Dei habent, quo possint vitare singula peccata; non tamè omnia simul vitabunt, nisi postquam gratiam iustificationis fuerint adepti. 4.201
- Catechumeni ante remissionem peccatorū, seruant aliquid legis secundum substantiam operis, & faciunt opera bona; sed non meritoria vitæ æternæ. 4.203
- Catechumeni, qui negligunt ad baptismum accedere, quantumuis proficiant, nunquam sunt verè iustificati, cum nec in re, nec in voto baptismum habeant, nec vera charitate flagrent. 4.205
- Catechumeni in articulo mortis per veram contritionem, cum desiderio baptismi suscipiendi, iustificari, & saluari possunt, si non habeant, qui eos baptizent. 4.196
- Catechumeni signo crucis signantur. 3.204
- Catechumeni sine charitate, interdum optimè profitentur fide. 5.52
- Catechumenorum Missa, quæ erat. 3.618. 781. & 845
- Catechumenorum duo genera Auditorum, seu audientium, & Competentium, seu electorum. 2.136. 4.129
- Catechumenorum, & fidelium distinctio. 2.54
- Catechumenis Eucharistiam, nec sumere, nec videre licebat ante baptismum. 3.241. 437. & 577. post baptismum verò statim admittebantur ad communionem. 3.529. vide 1.303. & 308. 2.59. 163. 185. & 176. 3.528. 529
- Catechumenis panis quidam sanctificatus dabatur loco Eucharistiæ, qui panis dici poterat corpus Domini symbolicum, qui repræsentabat Eucharistiam. 2.140 3.168. & 241
- Hic panis sanctificatus, qui dabatur catechumenis loco Eucharistiæ, vocatur ab Augustino Sacramētum. idem tamen admonuit eum panem non fuisse corpus Christi. 5.77
- Catechumenis, & pœnitētibus, fides & eleemosynæ sine charitate non profunt ad vitam æternam: absolute tamen aliquam vtilitatem adferunt. 4.200
- Ceremoniæ quæ fiunt Catechumenis ante baptismum, in baptismo, & post baptismum, vide suprâ in v. Baptismus, vbi de ceremoniis.
- Pro catechumenis sacrificium Missæ offerri potest. 3.781

Gratia, & charitas, quæ interdum in Catechumenis reperitur,
ex voto baptismi procedit. 2.105

Catholici.

CATHOLICI distinguuntur ab hæreticis, cæremoniis. 1.328
Abstinẽtia à carnibus feria VI. est optimum signum distin-
guens Catholicos ab hæreticis. 1.328

Causa.

CAUSAE intrinsecæ Sacramentorum, videlicet res, vt ma-
teria, & verba, vt forma. 1. à pag. 84. vsque ad 119
Causæ extrinsecæ Sacramentorum, vt finales. 1. pag. 119. & seq.
Efficiens. 1. 127. & Ministerialis. 1. 130
Causa infallibilis gratiæ est Sacramentum. 1. 135. vide v. Sacra-
mentum. vbi de efficientia.
Causa moralis, & causa physica gratiæ quæ fit. 1. 174. 177. vi-
de præsertim 1. 225. & seq.
Causa est prior effectu, & proinde ab eo non pendet. 3. 315. 322

Cereus.

CEREVS accensus datur baptizato in signum fidei, & gratiæ
acceptæ. 2. 144
Cereorum accensio ad quod genus cæremoniarum reuocetur.
1. 316. vide etiam 1. 320. & 331
De cereis fuerunt etiam dissensiones in Ecclesia. 1. 316

Character.

De CHARACTERE quid sentiant hæretici. 1. 265. 357
Signum aliquod spirituale animæ imprimitur, in quibusdam
Sacramentis, quod character appellatur. 1. 267
Character non datur ad operandum simpliciter. 5. 49
Character non est relatio, sed absoluta qualitas. 1. 268
Character tria habet officia, aptum facere ad cultû diuinum,
configurare Christo, & distinguere ab aliis. 1. 269
Character sacramentalis in sola anima est tanquam in subie-
cto. 1. 269
Character indelebilis est. 1. 270
Characterem imprimunt tria solùm Sacramenta, Baptismus
Confirmatio & Ordo. 1. 270
Characterem in anima, nec Circumcisio, nec vllum Sacra-
mentum veteris legis imprimebat. 1. 271
Nullus in Christo character fuit creatus. 1. 271
Proba-

- Probatur character. 1.272. & seq.
- Character est potestas quædam spiritualis, & supernaturalis partim actiua, partim passiuæ, quæ potentia non videtur physica, sed moralis. 1.269
- Character dicitur Sacramentum, & res Sacramenti. 1.269. & 281. significat formam, seu figuram. 1.267
- Character non habet contraria, & est in subiecto incorruptibili. 1.270. est quædam participatio sacerdotij Christi. 1.271. est effectus secundarius aliquorum Sacramentorum. 1.272
- Character non potest videri, & cognosci in se, sed in sua causa. 5.277
- Character dicitur qualitas, qua homines fiunt apti ad officia quorundam Sacramentorum danda, vel recipienda. 1.278
- Character est effectus aliquis sacramentalis, qui non est gratia, nec ipsa actio exterior, sed aliquid aliud permanens in anima. 1.153. 276. & 278
- Character est vera causa discriminis, cur aliqua Sacramenta repetantur, aliqua verò non. 1.278
- Character Episcopalis, siue sit alius à Presbyterali, siue idem extensior & maior, est potestas absoluta, & perfecta, & independens, conferendi Sacramenta Confirmationis & Ordinis. 2.202
- Character Presbyteralis est quidem potestas absoluta, perfecta, & independens, quoad Sacramentum Baptismi & Eucharistiæ; est autem potestas, inchoata, imperfecta, & dependens à voluntate superioris, quoad Sacramentum Confirmationis. 2.201
- Character distinguuntur Christiani, ab iis qui non habent. 1.269

Charitas.

- CHARITAS per ignem, & oleum significata. 2.180
- Charitas præcipitur. 1.298
- Charitas in voluntate. 1.270
- Charitas vera non est, quæ amorem iustitiæ, sine peccati odio gignat in eo, qui sibi peccati lethalis conscius sit. 4.163
- Charitas vera sufficit ad salutem, & iustificationem: quæ tamen vera charitas, sine vera contritione in eo, qui

- peccati mortalis conscientiam habet, nullo modo existere potest. 4.171
- Charitas pœnitentiam requirit, & efficit. 4.171.194
- Charitas facit amicos Dei, vel potius ipsa est amicitia hominis cum Deo. 4.195
- Charitas efficit filios Dei, ac diuidit filios Dei à filiis diaboli. 4.194
- Charitas non est quodlibet initium cupiditatis boni, sed ipsa perfecta boni cupiditas. 4.203.204
- Charitas Petri, in negatione Christi, quomodo sopita, & non extincta fuisse dicatur. 4.204
- Charitas vera sine Sacramento, vel in re, vel in voto, esse non potest. 4.207. & 333
- Charitas, non est necesse, vt præcedat saltem tempore ipsum Martyrium. 2.36. vide 2.33
- Charitas mutua est signum ad distinguendum populum Dei ab aliis populis. 1.65
- Charitatis donum, nomine Spiritus sancti intelligitur. 1.154
- Charitatis initium, distinguitur ab ipsa charitate, & vtrumq; est ex Deo. 4.203.204
- Charitatem cum peccato, siue reatu mortis æternæ simul habitare non posse, & Scripturæ, & Patres docent. 4.193.194 & 202
- Ad charitatem consecrandam hortatio. 3.141
- Quod non sit ex charitate, non est quidem meritorium vitæ æternæ, tamen verum, sincerum, atq; vtile esse potest. 4.233
- Per charitatem impletur, si quid diuinæ legis impletur. 4.203
- Per fidem, & charitatem Deus in nobis habitat. 2.77
- Sine charitate nullum mandatum seruare possumus, nisi secundum substantiam operis. 4.203

Chrisma.

Vide v. Confirmatio.

- CHRISMA confertur cum Baptismo. 2.160. cum Eucharistia. 2.163. & cum Pœnitentia. 2.167
- Chrisma vt est materia Sacramenti Confirmationis, debet habere oleum admixto balsamo. 2.178
- Chrisma non est loco impositionis manuum Apostolorum, quasi Apostoli non vterentur Chrismate, & nos non vtemur manuum impositione. 2.188
- Chrisma

- Christma post consecrationem non est nudum unguentum,
sed Christma Christi. 3. 195
- Christma iam consecratum salutatur ab Episcopo, & Presby-
teris. 2. 204
- Christma semel collatum repeti non potest, & hoc propter
characterem. 2. 196
- Christma prohibetur deferri à Clericis iunioribus. 2. 181
- Christma institutum à Christo. idque habemus ex traditione
non scripta, & certissima, & cui fides habenda est, ut ipsi
verbo scripto. 2. 168. 176. 189. vide 1. 320. vide etiam Patres
qui fuerunt circa tempora Apostolorum. 2. 149. 160. 162.
165. 182
- Christma singulis annis renouandum. 2. 181
- Christmatis unctio in vertice baptizati ad crucis figuram. 2.
144. vide etiam 140. & 159. 183
- Christmatis unctio, & signatio, cum manu fiat, rectissimè ma-
nus impositio dici potest. 2. 159. v. Manus Impositio.
- Christmatis unctio, & manus impositionem idem esse, &
vtrumque significari, licet alterum tantum exprimat. 2.
185. 186. 187
- Christmatis consecrationem, esse quandam speciem magiæ,
& incantationis, est blasphemia horribilis hæreticorum,
quos tota vetus Ecclesia conculcat. 1. 110. 111. 2. 180. 181. 182.
191. 204. 205
- Christmatis vsus non pertinet ad elementa huius mundi, &
ad Iudaicas cæremonias. 2. 184
- Miracula facta in confirmationem Christmatis. 2. 168
- Cæremoniæ quæ fiunt in consecratione, & collatione Chris-
matis. 2. 203. & 204

Christiani.

- CHRISTIANI vocantur pisciculi, quòd nascantur ex aquis.
1. 195
- Christiani non nascuntur, sed fiunt. 2. 20
- Christiani primùm in duos quasi ordines secabantur, in fide-
les & catechumenos; & fideles diuidebantur in clericos,
laicos, & pœnitentes. 4. 129
- Christiani meritò dimiserunt circumcisionem, sabbatha, &
similia, quod res carnales, & corporales essent. 1. 241

- Christiani retinent omnia genera honoris, & cultus, quibus
Hebraei Deum colebant. 3. 731. & 732
- Christiani qui esse volunt, debent primùm fieri catechume-
ni. 1. 210
- Christiani non accipiunt in baptismo potestatem omnia Sa-
cramenta administrandi, neque omnes æquè sunt sacer-
dotes. 1. 135. 136. 3. 511. & item seq. 685. & 686. vide hæresim
Lutheri. 1. 131. eius argumenta soluuntur. 1. 138. & seq.
- Christiani omnes pij, quomodo dici possint spirituales sacer-
dotes. 1. 140. 3. 515
- Christiani per Dei gratiam plus possunt facere, quàm Deus
præcipiat. 4. 378
- Christiani sine Sacramento Confirmationis perfecti esse nõ
possunt. 2. 160. 164
- Christiani propriè denominantur à chrismate. 2. 164. 182
- Christiani sunt etiam ij, qui mali sunt; modò baptismũ per-
ceperint, & Christi fidem profiteantur. 2. 65
- Christiani multi in exordio Ecclesiæ seruabant legalia Apo-
stolis permittentibus. 3. 566
- Christiani, in quo succedant Apostolis. 2. 199
- Christiani debent seruare vnitatem spiritus in vinculo pacis.
2. 130
- Christiani olim nunquam congregabantur, nisi ob finem o-
rationis. 3. 849
- Christiani olim domi communicare soliti erant sub vna spe-
cie, videlicet panis, quam speciem accipiebant in manus
suas, vt domum deferrent, in publica cœnæ administra-
tione, vbi speciem vini tantùm sumebant. 3. 569
- Christianorum filij non nascuntur liberi à reatu peccati ori-
ginalis, atque adeò sancti; neque possunt saluari sine ba-
ptismo. 2. 16. 18. 19
- Christianis, quidam hæretici obtrudebant cæremonias par-
tim Iudaicas, partim Ethnicas. 1. 335
- Christianis tria crimina falsò fuerunt olim obiecta. 3. 145. vi-
de etiam. 1. 306
- Christianos non esse ita debitores legis diuinæ, vt ab eius o-
bedientia pendeat eorũ salus; sed solùm obligari ad fidem,
in qua fit constituta libertas Euangelica, est hæresis Luthe-
ri. 2. 92. 93. confutatur. 2. 95
Chri-

Christus.

Vide quæ in hoc eodem indice de Christo dicuntur, verbo Corpus Christi, verbo Crux, Filius Dei, Immolatio, Manducatio, Meritum, Mors, Oblatio, Passio, Propositio, Redemptio, Resurrectio, Sacerdotium, Sacrificium, Sanguis, Satisfactio, & Testamentum.

- CHRISTVS dicitur sponsus Ecclesiæ. 1. 294
 Sacerdos, Magister, & Pastor noster. 3. 742
 Altare cœleste. 3. 882. Agnus & Leo. 3. 64. & 65. Panis. 3. 55. vide etiam in verbo Panis. Vitis. 3. 64. & 626. & Petra. 1. 261. 3. 34. 65. & 95
 Christus est vna persona diuina in duabus naturis subsistens. 3. 542
 Christus habuit corpus verum, & solidum, non autem phantasticum. idq; experimento sensuum probatur contra Manichæum. 3. 408. 409
 Christus caput nostrum, per gratiam vnionis hypostaticæ. 2. 132
 Christus, quia Sacramentis alligatus non erat, poterat Apostolis dare effectum Sacramenti sine Sacramêto, id est, ordinare illos Presbyteros, & Episcopos sine manus impositione, sicut eosdem Apostolos, sine Sacramêto confirmauit. 5. 38
 Christus absoluit Paralyticum, & Peccatricem, absq; Confessione suorum peccatorum; idque fecit non verbo sacramentali, sed propria, ac singulari sua potestate. 4. 74
 Christus propriæ vocis ministerio homines iustificabat absq; Confessione Pœnitentium; idque ante institutionem Sacramenti Confessionis. 4. 327. neque satisfactionem exigebat, sed omnem culpam, & pœnam remittebat. 4. 94
 Christus per non sacerdotes poterat quidem Sacramêta conferre; tamen nō est probabile eum hoc fecisse, nec legimus id vnquam factum in Sacramentis magis necessariis. 5. pag. 7
 Christus cur baptizari voluerit baptismo Ioannis. 1. 209. 2. 27. 129. 130. 131. & 132. vide quæ diximus in v. Baptismus,

- mus, vbi de differentia baptismi Christi, & Ioannis. vide etiam vbi de effectibus baptismi.
- Christus baptizatus est anno 30. ætatis suæ. 2. 62
- Christus baptizauit beatissimam Virginem, & S. Petrum, an etiam baptizauerit aliquos infantes. 2. 58
- Christus non baptizabat ordinariè per se, sed per discipulos. 1. 150. 187. 208. 2. 26. & 58
- Christus, & Ecclesia semper filios spirituales per Baptismum gignunt, per Eucharistiam nutriunt, & per Confirmationem roborant. 2. 21. 5. 81
- Christus figuras impleuit. 3. 161. 162. 163
- Christus non semel fuit antitypon, id est, typus, & figura sui ipsius. 3. 169. 206. 243. & 247
- Christus homo licet sit in cœlo: tamen extra cœlum etiam esse potest, vbi ipse voluerit. 3. 115. 116
- Christus secundum præsentiam carnis, non vbique, nec semper nobis adest: secundum diuinitatem autem, vbique, & semper. 3. 256
- Christus secundum naturam humanam ascendit in cœlum. 3. 123. ibique assidue interpellat pro nobis. 3. 778
- Christus in cœlo totus existit cum magnitudine, & omnibus accidentibus, excepta relatione ad species panis, quam habet, vt est in Eucharistia. 3. 301
- Christus vt appareat in terris, vel vt præsens sit in altari, non deserit cœlum, neque descendit motu locali. 3. 123
- Christus variè apparuit in terris. 3. 285. & seq.
- Christus non semel inuisibilem se fecit. 3. 314. & 317
- Christus aliter est in Eucharistia, & aliter in aliis rebus, Deus. 3. 610
- Christus in mensa dedit panem edendum, & militibus in cruce, corpus vulnerandum. 3. 178
- Christus Dominus ex communi sententia Eucharistiam mādauit, licet non exprimat in Euangelio. 3. 514. & 761
- Christus docuit, & exemplo suo confirmauit communionem sub vna specie, sufficere ad salutem. 3. 563
- Christus vbique adorari potest, & debet, & conuenit illi adoratio vt Deus est. similiter in præsepi, & dum ambulabat adorabatur. 3. 608
- Christus ambulauit super aquas. 3. 315. & 317
- Chri-

- Christus misit Apostolos, vt ipse à Patre missus fuerat. 4. 329
- Christus instruxit nos de vero Dei cultu in generali. 1. 335
- Christus nō consueuerat gratias agere, nisi cū aliquod magnum, & mirabile facturus erat. 3. 69. & in quibus actionibus legamus ipsum gratias egisse. ibid.
- Christus nō consueuerat benedicere res insensibiles, nisi cū in eis aliquid mirabile operaturus esset. 3. 69
- Item nunquam benedixit aquam, panem autem benedixit. ibid.
- Christus cōsueuerat oculos in cœlum tollere cū Patri gratias ageret. 3. 508. & 756
- Christus fuit mediator per modum redemptionis. 3. 736
- Christus omnia fieri voluit secundum ordinem diuinæ prouidentia. 3. 778
- Christus immutauit plurima Dei præcepta, quæ pro tempore data erant, quæque statui synagogæ, tantum conueniebant. 5. 196
- Christus vsq; ad mortem seruauit legem Mosis, & Pascha suo tempore legitimè celebrauit. 3. 455. & seq. vide etiam v. Pascha.
- Christus multa per se non præcepit, quæ postea per Apostolos eorumque successores præcepit. 3. 443. & 839. item in multis rebus generatim præscripsit quid agi vellet, determinationem autem, quoad tempus, locum, modum, & cetera similia, Ecclesiæ potestati reliquit. 4. 395
- Christus promisit consortium regni, & gloria. 3. 129
- Christus à Pharisæis tentatus, num liceret vxorem dimittere. 5. 166. & 180
- Christus aliter per linguam, & voces scriptas, aliter per Sacramentum corporis & sanguinis significatur. 3. 234
- Christi quædam figura in altari. 3. 209
- Christi natiuitas de vtero Matris clauso. 3. 308. 309. & 310
- Christi ingressus ad discipulos ianuis clausis. 3. 307. 308. 309. 314. 315. 317
- Christi Sacramentum instituentis in pane, & vino, figura fuit Melchisedech. 3. 641
- Christi obsequium à Maria Magdalena illi factum, & nostrum obsequium in Eucharistia, quale sit. 3. 121
- Christi præsentia visibilis, & inuisibilis. 3. 120. 121
- Christi

- Christi humanitas existit in Verbo, & non habet propriam
subsistentiam. 3.321
- Christi innocētia, & puritas significata per columbam. 1.120.
131. vide etiam 2.164
- Christi unio cum Ecclesia significatur in mysterio Eucharis-
tiae. 3.480. item in Sacramento Matrimonij. 5.69.70.71
79.80
- Christi aspectus peperit contritionem Petro. 4.147
- Christi multa mysteria, & actiones, licet non absolutè essent
necessaria: tamen non frustra factæ sunt. 3.343
- Christi paupertas, & sinceritas significatur per azyma. 3.472
- Christo an sit gloria, esse in Eucharistia. 3.129
- Christum venturum significabant Sacramenta vetera. 1.247
vide si placet 1.240.242.243
- Christum putatiuè natum, passum, mortuum, & resurrexisse,
qui nam hæretici dixerint. 3.140
- Christum negare vi tormentorum, an sit peccatum in Spiri-
tum sanctum. 4.218
- Christum perfectè, vel imperfectè diligentes. 4.198
- Christum induunt infantes per baptismum. 2.63
- A Christo manauit gratia omnium Sanctorum. 2.120
- A Christo curati, agnoscebant Christi virtutem. 1.219
- In Christo duas naturas esse probatur ex Sacramento Eucha-
ristiae. 3.258. & coniunctio duarum naturarum in Christo,
in qua re significetur. 3.481
- In Christo nullus character fuit creatus. 1.271
- In Christo positæ sunt iniquitates nostræ, vt in ipso expiaren-
tur. 4.411
- In Christo nos sumus naturaliter, quia naturam nostram sibi
Deus vniuit. 3.190. & quia per Eucharistiae participationē
vnitur nobis caro Christi. 3.192
- Pseudo Christi cauendi, eorumque proprietates. 3.119

Cibus.

- CIBVS corrumpitur quidem, sed non annihilatur. 3.405
- Cibus conuertitur in hominem per nutritionem. 3.405
- Cibus licet profit ad opera corporis: non tamen ad opera spi-
ritus. 3.838

Cibus

Cibus & potus spiritualis ad eandem rationem pertinent. 3.

549. 552. 557. & 558

Cibi formam accepit Christus per consecrationem. 3. 761

Cibi corruptio in stomacho, continet generationem, & corruptionem. 3. 405

De ciborum delectu fuerunt olim dissensiones in Ecclesia. 1. 326

Circumcisio.

CIRCUMCISIO dicitur à S. Paulo ad iustificandum inutilis.

1. 238. item nihil valere, nihil esse, & per contemptum concisionem vocat, & nomine elementorum egenorum, & infirmorum illam intelligit. 1. 239

Item circumcisionem manufactam, quæ non expoliet nisi carnem, neque sanctificet, nisi ad emundationem carnis. 1. 195. 240. & 264. denique distinguit illam à nostris Sacramentis, ut umbram à corpore. 1. 240. 241. & 243. 4. 146

Circumcisio dicitur à Patribus, data, non ut iustificaret, sed solum ut discernerentur Iudæi atque aded Abrahæ posteritas, ab aliis gentibus, & ut cognoscibile perseveraret genus Abrahæ in hoc signo. 1. 244. & 273

Item ab iisdem Patribus dicitur, nullo modo fuisse datam à Deo in remedium peccati, aut habuisse annexam promissionem remissionis peccatorum, sed totam eius promissionem fuisse terrenam. vide loca citata. & 1. 254

Circumcisio absolutè Sacramentum erat. 1. 48. & propriè nõ erat Sacramentum legis Mosaicæ, sed legis naturæ. 1. 236

Circumcisio erat cæremonia à Deo instituta ad initiandos homines illius temporis, & adiungendos populo Dei. 1. 48

Circumcisio habuit annexam quandam promissionem, quæ implebatur, etiam si homines non crederent; non sic est de nostris Sacramentis. 1. 250

Circumcisio erat signum commemoratiuum. 1. 78. vocabatur testamentum. 3. 100

Circumcisio semper, & omnibus fuit signum quoddam, non tamè omnibus, sed soli Abrahæ fuit sigillum iustitiæ fidei. 1. 76. vocatur autè sigillum iustitiæ fidei, quia ob signabat, & claudebat iustitiam fidei, quæ suo tempore perficienda erat. 1. 76. 214. 246

Cir-

- Circumcisio fuit figura baptismi. 1. 48. 195. 239. 245. 264. 271.
273. 2. 50. 4. 82. item Confessionis. 4. 280
- Circumcisio Iudaica fuit denudatio vnius pelliculæ, nostra
autem per baptismum est expoliatio peccatorū omnium.
1. 240. illa carnalis circumcisio opponitur spirituali Chri-
stianorum. 1. 240. 244. 145. 246. & 264
- Circumcisio, ex sententia S. Augustini, iustificabat ex opere
operato. 1. 203. 227. 234. 247. 251. & seq.
- Circumcisio verò secundum S. Thom. & alios vi sua non iu-
stificabat, sed iustificabat quatenus fidei protestatio erat,
& fidem applicabat. 1. 236
- Circumcisio non iustificabat ex opere operato. 1. 179. & præ-
sertim 236. probatur Scripturis. 1. 238. Patribus. 244. ratio-
nibus in Scriptura fundatis, quæ probant de omnibus Sa-
cramentis veteribus. 1. 248. Soluuntur obiectiones. 1. 251
- An verò inflicaret ex opere operantis. 1. 235. 241
- Circumcisio nullam vim habuit ex se, nisi ad præcidendam
carnem. 1. 271
- Circumcisio quando vigeat fuit utilis, non quia iustificaret,
sed quia circumcisi habebant legem Dei, & poterant faci-
lius, quàm alij nosse Dei voluntatem. 1. 242. 243
- Vnde circumcisi quia habebat Dei legem, & oracula, in hoc
præstabant gentibus incircumcisis. 1. 238
- Circumcisio nullum imprimebat characterē in anima. 1. 271.
sed tantum in carne. 1. 283. & hac de causa non repebeba-
tur circumcisio. 1. 284
- Circumcisionis ritus præscribitur Gen. 17. & tamen ibi nulla
habetur mentio verborum. 1. 85
- Circumcisionis pactum cum Abrahamo. 1. 252. 253. Institutio
& promissio terrena. 1. 254. & pœna tantum temporalis,
quæ dabatur circumcidi nolentibus. 1. 253. eius figuram im-
pleuit Christus, cum baptismum ei substituit. 3. 665
- Circumcisionem cur accepit Christus, qua non indigebat. 2.
130
- Circumcisi an fuerint omnes innocentes antequam martyres
efficerentur. 2. 29
- Post circumcisionem seruanda lex erat. 2. 94

Claves.

- CLAVES regni cœlestis promissæ Petro ante resurrectionē.
3.49.4.244. & datæ post resurrectionem. *ibid.*
- Claves sacerdotibus datæ, non tantum ad soluendum, sed etiam ad ligandum. 4.356.405
- Clauium metaphora intelligitur vera potestas ex auctoritate iudiciaria, soluendi, & ligandi, communicata à Christo, Apostolis, eorumque successoribus. 4.54.56.245.246
- An vis sacramentalis in solis clauibus resideat. 4.103
- Clauium potestatem non exerceri, nisi in prædicatione Euāgelij, falsum est. 2.110
- In clauium potestate continetur, vt sacerdos pœnitentibus opera quædam laboriosa præscribat. 4.356. & 403
- Sine istis clauibus non patet aditus ad cœlum. 4.246

Clerici.

- CLERICI, nomine Leuitarum aliquando intelliguntur. 3.682
- Clerici, Episcopo in diebus solennibus sacrificati, solenniter ministrantes, ad sumptionem Eucharistiæ tenentur. 3.813
- Clericorum nomine, olim omnes etiam ordines intelligebantur. 4.129
- Clericis olim dabatur communio laica, in pœnam alicuius grauis delicti, & quæ fuerit ista communio. 3.570.571

Cœlibatus.

- COELIBATUS est inter consilia: aliquando tamen homines coguntur ad cœlibatum, vt post votum continentiæ, & post uxorem dimissam per diuortium. 5.191
- Melius est homini cœlibatum colere, quàm Matrimonio iungi. 5.197

Cœlum.

- COELVM natura sua solidum, & incorruptibile. 3.311
- Cœlum vltimum, est verum corpus, & non est in loco. 3.284. 302. & 318
- Cœlum apertum vel diuisum esse, quando Scripturæ dicunt, intelligunt de apertione cœli secundum apparentiam, ac metaphoricè. 3.312
- In cœlo non est Sacramentum. 3.115. & 116
- In cœlum non est translatum sacrificium, & sacerdotium. 3.660

G

Cena

Cœna sacra.

- C**œna sacra dicitur Missa. vide v. Missa.
- C**œna Domini instituta fuit pridie passionis, & vno anno antè promissa fuit à Christo, & de eius cœnæ futuræ eximiis fructibus ab eodem disputatum. 3. 78
- I**n vltima cœna impleta fuit figura Agni Paschalis. 3. 670. item figura dedicationis, & celebrationis Testamenti veteris facta per asperisionem sanguinis. 3. 672. & seq. vsque ad 676
- E**uangelistæ quid dixerunt de oblatione Christi in cœna. 3. 740. 750
- I**n actione sacre cœnæ tria facta sunt, consecratio, sumptio, & distributio, quæ tria imposita sunt sacerdotibus. 3. 513. 514. 584. 585. 588. vide etiam an in aliqua ex his actionibus consistat sacrificium. 3. 714. & seq. & v. Missa.
- I**n sacra cœna illa dispensatio, nec esse de essentia nec de integritate, sed solùm affirmatiuo Domini præcepto necessaria, & ideo facienda quidem, sed suo loco, & tempore. 3. 808
- I**n vltima cœna Christus Sacramentum Eucharistiæ instituit. 3. 663. 664. 573. 674. 841
- I**n vltima cœna dedit Dominus discipulis corpus suum mortale quidem, sed modo immortali, & impassibili. 3. 249. dedit panem & vinum. 3. 178. & vocauit in ea, panem corpus suum. 3. 179. & panem benedixit. 3. 69. in ea iussit sui memoriam fieri. 3. 820. & in ea fusus est sanguis non in propria specie, sed in specie vini. 3. 698. 699
- I**n vltima cœna impleuit Christus promissionem de danda carne sua in Sacramento. 3. 42
- D**e cœna Domini nihil scripsit S. Ioannes in proprio loco, vt ceteri fecerunt, quia plurima de ea re antè scripserat. 3. 46
- A**n secundum Euangelium, illa cœna propriè constiterit vna tantùm specie. 3. 600. vide etiam 3. 575. & 598
- P**ost cœnam Christus obtulit sacrificium; nos autem manè, quia ille impleuit figuras; nos resurrectionem Dominicelebramus. 3. 835. & 836. 838. similiter post cœnam paschalem instituit Sacramentum, vt indicaret vnam cœnam alterius vmbra, & figuram fuisse. 3. 838

Cognat.

Cognatio.

COGNATIONIS species ab Ecclesia additæ, quæ in Leuitico non continentur, & quomodo Matrimonium dirimât.

5.243

Cognitionis gradus primus in ordine transuerso secundum ius canonicum.

5.238

Cognitionis primum gradum, cur non ponat ius ciuile in ordine transuerso.

5.239

Cognitionis ad quartum gradum coniugalem restrictæ causæ.

5.286

Cognitionis ad septimum gradum olim in Ecclesia interdicta fuisse coniugia.

5.286

Columba.

CO L U M B A attulit ramum oliuæ post diluuium, ita nobis post baptismum aduenit Spiritus sanctus per oleum.

2.165

Columba habet analogiam cum Spiritu sancto. 3.402. vide 3.

374

Columba, in cuius forma descendit Spiritus sanctus, non de celo proprie dicto missa est; sed in aere, & ex aere producta fuit. 3.312. satis etiam fuit ut speciem columbæ exteriori haberet, & non est necesse, ut fuerit vera columba. 3.

402

Columba super caput Christi, illius innocentiam, & puritatem significauit.

2.120

Columbæ descensus significat unum effectum baptismi. 2.131

131

COMMUNIO SACRAMEN-

T A L I S.

De nomine, & necessitate Communionis.

Communio, vel communicatio, siue vox græca κοινωνία sumitur in Scriptura pro distributione, pro confœderatione, & participatione.

3.106

Ad communionem sacramentalem tenentur fideles adulti saltem semel in anno, in festo Paschatis: olim etiam tenebantur, in die festo Natalis Domini, & Pentecostes.

3.811. &

816.4.307. & 308.5.294. & 295

G 2

Com-

Communio danda pœnitentibus in articulo mortis, etiam si nulla, aut non plena præcesserit satisfactio, dummodo admoneantur, si superuixerint, vt pœnitentiam integrè expleant. 3.439.4.357

Communio est vsus primarius Eucharistiæ. 3.429.445.536

604

Communio Eucharistiæ, incruenta latria vocatur. 3.718

De communione sub vna specie, seu de communione populi & laicorum.

Communio sub vna specie, quomodo defenditur, cum habeamus præceptum de manducatione carnis, & de potu sanguinis. 3.56

Communio sub vna specie nõ pugnat cum diuinis literis, seu cum Christi mandato, idque probatur variis rationibus. 3.351

Communicatio ægrotorum in specie panis tantum. 3.570. & incommoda quæ orirentur, si fieret sub specie vini. 3.553. &

574

Ecclesia iustis de causis præcepit communionẽ sub vna specie. 3.603. & seq.

Communio sub vna specie sufficit ad salutem, & Dominus id quater docuit, & exemplo confirmauit. 3.563.564

Communio sub vna specie, data etiam est tempore Apostolorum. 3.565

Communio sub vna specie, quæ populo datur, ab annis plus octingentis fuit in vsu in Ecclesia. 3.572.573

Communio illa sub vna specie, à coniugatis qui non audebant Ecclesiam ingredi ob actum conjugalem patrum, domi sæpe fiebat. 3.570. & 231

Communio, seu consumptio Eucharistiæ, vt à populo fit, nõ est pars sacrificij, vt autem fit à sacerdote sacrificante, pars est essentialis, sed non tota essentia. 3.717

Communio laicorum non est à Domino prohibita, etsi laicos non communicauerit. 3.582

Tota Sacramenti ratio in vna specie inuenitur. 3.547. & seq. vide quæ dicuntur 3.536.538.540.544.549

Communicantes sub vna specie, videlicet panis (vt faciunt hodie

hodie laici) sub illa Christi sanguinem verè sumunt, datur enim illis cibus spiritualis, qui est totalis refectio, continens cibum, & potum. 3. 548. 549. 552. 556. 591. 593. 594

Licet plus gratiæ & fructus, ex vtraque specie, quàm ex vna tantùm caperetur: non propterea opus esset, vel expediret, vt omnes vtraque speciem sumerent. 3. 553

Plus gratiæ recipi potest ex frequenti communione sub vna specie, quàm ex rara sub vtraque. *ibid.*

Magis lucratur, qui (vt Ecclesiæ obediatur) communicat sub vna, quàm qui sub duabus, sine illo ingenti obedientiæ fructu. *ibid.*

Vnam speciem Ecclesia Catholica exhibet spectandam extra sacrificium; & in processione vna species tantùm circumfertur. 3. 547

De communione post sacrum, si quæ fuerant decreta, quæ ad populum pertinerent, progressu temporis abrogata sunt. 3. 813

De communione sub vtraque specie.

Totus Christus in specie panis; & totus in specie vini continetur. 3. 540. & seq. vide quæ dicuntur etiam de concomitantia. 3. 536. 538. 544. 545

In qualibet specie, panis scilicet & vini, seorsim sumptis, reperitur duplex significatio Eucharistiæ, nempe internæ refectiois, & vnionis fidelium inter se, & cum Christo. 3. 549

Christus Dominus prius sub specie panis Sacramentum confecit, deinde sub specie vini. 3. 550

Christus instituit, & distribuit omnibus præsentibus communionem sub duplici specie: sed non iussit dari omnibus sub duplici. 3. 575. 599. 600. 605. vnde habemus communionem sub duplici specie non esse necessariam.

Non omnes in veteri Ecclesia vtramque speciem sumebant. 3. 575

Beatus etiam Paulus communionem sub vtraque specie, vel Domini exemplo, vel aliunde ostendit esse licitam, sed nõ docuit esse necessariam omnibus. 3. 582. 583

Vnde communicandi ius laicis datur, & tollitur à Prælatiis, G ; atque

- atque ab iisdem modus communicandi sub vna, vel altera specie præscribi potest. 3. 591. immò Concilium Tridentinum vtriusque speciei necessitatem damnat. 3. 553
- Sacerdotes sumunt distinctè species, ob integritatem sacrificij. 3. 548. 551. 584. & 601. vide 3. 757. vide v. Sacerdos, & de integritate sacrificij, ipsi tamen in feria VI. hebdomadæ sanctæ sub vna specie sumunt Eucharistiam. 3. 572
- Ad repræsentationem mortis Dominicæ perfectè exprimendam requiritur duplex species. 3. 602
- In qualibet specie inuenitur tota essentia, & ratio Sacramenti: ita vt hostia consecrata, vt conseruatur in templis, & vt à laicis sumitur, sine specie vini, absolutè, & propriè dici debeat Sacramentum Eucharistiæ, non Sacramentum mutilatum, aut dimidiatum. 3. 548. 549
- In qualibet specie, Eucharistia vt est pignus amoris optimè potest conseruari. 3. 548
- Duæ species Sacramenti cùm simul sumuntur, non sũnt duo Sacramenta, sed vnum. 5. 515
- Duarum specierum significatio exactius, & clarius significat Christum esse alimentum animorum: non tamen aliquid significant, quod ab altera specie, licet paulò obscurius, nõ significetur. 3. 555
- Ritus communicandi sub vna, vel duabus speciebus, nec ad substantiam Sacramenti pertinet (sed solùm ad modum) nec est de iure diuino ordinatus. 3. 604
- Sub specie panis omnibus debere distribui Sacramentum Eucharistiæ; sub specie autem vini, nõ item, clarè colligimus ex Scriptura. 3. 585. 588
- Commixtio corporis cum sanguine, quæ fit in Missa, ab aliquibus etiam fiebat, cùm populo Sacramentum Eucharistiæ porrigere volebant, qui reprehenduntur. 3. 893. 894
- Sacerdoti dispensanti olim sanguinem, & dicenti, sanguis Domini nostri, &c. solebat populus respondere, Amen. 3. 822
- Communio sub vtraque specie Bohemis concessa. 1. pag. 63. 554 599

*De preparatione ad communionem, & simul de effectu
Eucharistiae, quae duae quaestiones separari
non possunt.*

Indignè sumunt Eucharistiam omnes illi, qui accedunt cum
conscientia peccati mortalis. idq; ex Scripturis probatur.
3. 523. 526. 528. & 531.

Cur aut accedere liceat cū peccatis venialibus tantum. 3. 535

Miracula facta in eos, qui indignis manibus corpus Domi-
ni tractare voluerunt. 3. 171

Impij, & indigni sacramentaliter tantum communicant, quia
verè suscipiunt corpus Domini; non autem comunicant
spiritualiter fructuosè, & vtiliter; quia effectum corporis
Domini, videlicet gratiam, non sumunt. 3. 113. 163. 170. 200.
203. 232. & 234

Indignè accedentes ad communionem puniebantur olim à
Deo pœna infirmitatis, & mortis etiam corporalis. 3. 33.
109. 168. & 169

Eucharistia habet quidem vim ex se, sed non exercet illam, in
eos qui indignè illam sumunt. 3. 169

Illi dignè accedunt ad Eucharistiam, qui probant se ipsos, &
moraliter faciunt quod in ipsis est. 3. 532

Dignitas, quam Deus à nostra imbecillitate exigit, est potius
non indignitas, quàm dignitas. 3. 532

Munditia spiritualis, & summa puritas requiritur in iis, qui ad
Eucharistiam accedunt. 1. 296. 2. 64. 3. 109. 110. & seq. 131. 527.
528. & 895

Præparatio ad Eucharistiam sumendam, non est sola fides,
sed vera pœnitentia, & confessio peccatorum. 3. 523. 4. 307.
308. 319

Non nisi à ieiunis corpus Domini ritè sumi potest. 1. 320. 3.
392. 587. 835. 838. 839

In casu tamen necessitatis permittitur etiam post cibum, vt
ægrotis periclitantibus. 3. 835

A communionem, vel à sacro faciendo, non prohibetur, qui in-
ter abluendum, aliquas aquæ guttas traiecerit ad stoma-
chum. 3. 835

Ab officio coniugali debent abstinere, qui corpus Domini
suscipere volunt. 3. 231

- Semper in Ecclesia consuetudo fuit arcendi à communione catechumenos, energumenos, & pœnitentes nondum reconciliatos. 3.529
- Communio, seu consumptio Eucharistiæ, quæ à populo fit, non est pars sacrificij, vt autem fit à sacerdote sacrificante, pars est essentialis, sed non tota essentia. 3.753
- Communio sacramentalis per realem præsentiam corporis Christi, & mentalis tantum per solam fidem, vtra magis profit. 3.341
- In communione nõ vnitur nobis Christus vt efficiamur cum illo vna persona, sed solùm vnimur nos Christo, per affectus, & voluntatis confœderationem. 3.177
- In communione sumimus Christum tanquam cibum, & viaticum, quo roberemur in hac vita. 3.226
- Per comunionem corpora nostra immortalia dicuntur, quia aluntur corpore Christi. 3.148.151.154
- Vide spiritualement nutritionem, quam per comunionem acquirimus. infra in v. Corpus Christi. & v. Nutritio.
- Ad fructum comunionis percipiendum sufficit Sacramentum sumptum sub vna specie. 3.48
- Accedentibus non indigne ad hoc Sacramentum remittuntur peccata mortalia, quorum non habetur conscientia, neque affectus. 3.532.533.534
- Item prodest illis Eucharistia ad delendam pœnam, quæ remanet luenda post culpam dimissam, similiter ad delenda peccata venialia, & quotidiana. 3.534.535
- Communicare simul debemus. 3.142

Concio.

- CONCIO, seu verbum concionale, quod fingit ex capite suo Calvinus, nullo modo dici potest sacramentale, vel forma alicuius Sacramenti, & ad illius essentiam pertinere. l. 58. sed præsertim l. Controu. à pag. 93. & seq. 97. 104. 111. 112. 3. 487. 490. 4. 68
- Concio aliter est causa gratiæ, & concurrat ad iustificationem, quàm Sacramenta, vide hæresim Lutheranorum. l. 183. & Calvinistarum l. 186. earumque confutationem. l. 187. 189. item l. 203. 206. & seq. Sacramenta verò non iustificare more concionis, sed immediatè efficiendo sanctitatem. vide l. 207

Con-

- Concio non dicitur sanguis verbi Dei. 3.167
 Concionis verba sunt mera signa, neque pendent ab intentione, vt pendent sacramentalia. 1.165.208
 Concionis primarius finis, fidem confirmandi. 4.67
 Concionem habuit Christus post cœnam. 1.97. & III
 Concione finita, Missæ interesse. 3.812
 Concionale verbum non dicitur verbum vitæ; sed consecratorium & forma Sacramenti intelligitur per verbum vitæ. 1.215
 Concionandi, & baptizandi officia distinguuntur, contra Caluinum. 1.98. & III
 In concione bibitur sanguis Christi spiritualiter. 3.165
 Apostoli ratum habuerunt, vt Stephanus, & Philippus, qui non erant Apostoli, concionarentur. 2.45.47

Concomitantia.

- Per naturalem concomitantiam, sub vtraque specie, est totus Christus, & ex vi verborum Sacramenti tantum adest corpus sub specie panis, & sanguis sub specie vini. 3.23
 Concomitantiam damnantes, refutantur. 3.531. & seq. 604
 eorumque argumenta soluntur. 3.544

Concupiscentia.

- CONCUPISCENTIA ex actu coniugali accenditur potius, quàm extinguitur. 5.81
 Concupiscentiæ nomine, & rebellionis membrorum, actus matrimonij turpitudine, & immundities dicitur. 5.89

Confessio Sacramentalis.

- De erroribus hæreticorum circa Confessionem. 4.238
 Confessio omnium peccatorum mortalium iure diuino necessaria iis, qui post baptismum in peccata labuntur, quæ veritas probatur ex verbis Domini in Euangelio. 4.242.
 252.262.269.272. & 295
 Confessionē esse iuris diuini confirmatur aliquot argumentis, quæ ducuntur. 4.301.302. & seq.
 Confessio primùm in lege naturæ adumbrata. 4.254
 Clarius in lege Mosis instituta, & præscripta. 4.255. & 258
 Eadem à Christo in Euangelio variis figuris expressa. 4.259.
 260
 Eadem postea promissa. 4.244

- Et à Christo instituta. 4.246.263. item vide 4.306.314.335
- Accedit denique vsus Confessionis peccatorum in specie tempore Apostolorum, nec non exhortatio, & commendatio. 4.226. vsque ad 286
- Confessio quædam visibilis certi peccati in specie in Testamento veteri. 4.258.259. vide etiam 4.116.123
- Confessio quæ fiebat Ioanni, an fuerit singulorum delictorum. 4.74. & 259. fuit tamen figura confessionis quæ Christi Ministris facienda erat. ibid.
- Confessio peccatorum in specie tempore Apostolorum, an fieret priuatim, vel publicè. 4.265
- Confessio peccatorum originem habuit in Ecclesia ante omnia Concilia, Pontificumq; decreta, vnde colligimus rem esse à Deo ipso præscriptam; neque enim præceptum tam arduum populus fidelis ab hominibus admissurus fuisset. 4.269. & 301
- Confessio, quæ fit sacerdoti, est etiam in vsu apud Græcos. 4.269. & 319. & apud omnes Christianos semper fuit in vsu. 4.284
- Confessio sacramentalis necessaria est, cum sit secunda tabula post naufragium. 4.287
- Confessio sacramentalis omnium peccatorum sacerdoti facta necessaria est iis qui conscientiam habent peccati mortalis, vnde tenentur iure diuino pœnitentiam agere, & reconciliationem cum Deo quærere, & medium necessarium ad hanc reconciliationem obtinendam post baptismum est talis Confessio. 4.192. & 242
- Confessio peccatorum debet fieri sacerdoti, ad eum modum, quo morbi ab ægrotis aperiuntur Medico. 4.276.282. & 323. ex qua similitudine sequitur confessionem debere esse omnium peccatorum, & esse iure diuino necessariam. 4.300. similiter, sacerdotes cum sint iudices à Christo ad hoc instituti, nequeunt rectè iudicare, nisi peccata omnia cognoscant. 4.243
- Enumeratio autem peccatorum in confessione, non est impossibilis, neque ad desperationem adducit, neque carnificina vocari potest, quemadmodum eam vocare audent impij hæretici. 4.337. vide supra 4.324. & 335
- Confessio est pars materialis Sacramenti Pœnitentiæ, & pars inte-

- integralis: ea tamen, sine qua essentia Sacramenti non confisteret. 4.104. & 105
- Confessio debet fieri lingua utrique nota. 1.331
- Confessio non est propriè opus vitæ, sed dispositio ad vitam. 4.200. disponit satisfactionem, & pœnitentia per confessionem nascitur. 4.273
- Confessio à morte liberat, Paradisum aperit, & spem salutis tribuit. 4.22
- Confessio ut ordinatur ad confusionem & erubescenciam, pars dici potest satisfactionis. 4.323
- Confessio peccatorum ad iustificationem hoc tempore necessaria est, quæ tempore Patrum Testamenti veteris necessaria non erat. 4.326
- Remissio peccatorum pendet aliquo modo ab enumeratione quæ fit in Confessione coram sacerdote. 4.268. 336
- Sine confessione aut eius voto, remitti non possunt peccata. 4.326. 327. & 328
- Ad confessionem non requiritur fides aliqua specialis, qua credamus nobis remitti, vel remissa esse peccata. 4.112
- Confessio, & satisfactio multum conferunt ad salutem. quod dicunt scholastici, sed non dicunt (ut mentitur Kemnirius) per confessionem nos mereri remissionem peccatorum, nisi fortè ex congruo, nec substituunt meritum enumerationis, gratuita condonationi. 4.336. 337
- Confessio sacramentalis non tam homini, quàm Deo fit. 4.296
- Confessionis materia sunt verba, quæ gerunt vicem rerum. 1.88. & 90. Actus pœnitentis dicuntur quasi materia. 1.90
- Idem peccatû sæpius potest ad Confessionem adduci. 4.209
- Neque repugnat ut vno die dicantur peccata, & alio die absoluantur pœnitens. 1.229
- Confessionis Ministrum non esse iudicem, sed Præconem Dei, neq; pro potestate absolueri, sed tantum annunciare pœnitentibus indulgentiam, est hæresis Lutheranorum & Calvinistarum. 4.242. contra quam 4.243. vsque ad 252
- Confessionis Ministros esse iudices à Domino in Ecclesia constitutos in causis pœnitentiû, pbat. 4.244. & seq. 248. 2.51
- Minister in hoc Sacramento non utitur nisi verbis. 1.229
- Confessio non sacramentalis.*
- Confessio quæ fit Deo non negligitur in Catholicis. 4.296
- Confes-

- Confessio generalis quotidie recitatur à Sacerdote, & à populo. 4.295. eius vsus antiquissimus. 3.845
- Confessio publica scelerum occultorū, quare sit vetita. 4.289
- Confessione publicæ opponitur à Chrysofomo confessio quæ fit soli Deo in conscientia; sine sono verborum. 4.322
- Vide de confessione quæ fit soli Deo. 4.296.325.333.& 336
- Confessionem publicam coram testibus, & tanquam in Ecclesiæ theatro passim carpit Chrysofomus. 4.322-333
- Olim etiam Pœnitentes publici ad Eucharistiam accedere non poterant, nisi Presbytero Pœnitentiario priuatim omnia peccata sua confessi essent; & deinde ad eius arbitrium publicè coram cœtu Ecclesiæ peccata publica detexissent, & pœnitentiam publicam egissent. 4.317.330.331. de pœnitentia publica vide 4.126.& seq. vide etiam v. Peccatum, & v. Sacerdos.

CONFIRMATIONIS SACRAMENTVM.

An sit verum, & proprium Sacramentum.

Hæreses, Blasphemiæ, & mendacia hæreticorum. Controv. pag. 3. 2.146. & seq.

Caluini etiam mendacia, & calumniæ circa hoc Sacramentum præter locum citatum nempe 3.151. & 152. habentur etiam 1. pag. 15. vide quæ dicuntur 1.285 & 286. & 2.354. & 173. quo alio loco ait, Confirmationem esse catechesim puerorum, qui in infantia baptizantur, ibique refellitur.

Probatur veritas, videlicet Confirmationem esse Sacramentum verè, & propriè dictum. Ex Scripturis. 1.54. & 291. 2.152. 153. & seq. Ex traditione, & testimoniis summorum Pontificum. 2.150. Ex testimoniis Conciliorum. 2.161. Ex testimoniis Patrum Græcorum. 1.292. 2.162. Ex testimoniis Latinorum. 1.292. 2.165. qui omnes Patres ex Apostolorum doctrina, & traditione hoc deducunt. vide etiam 2. pag. 168. 169. & 190

Promissio gratiæ, & Spiritus sancti; (quæ est vnum ex requisitis ad constituendam essentiam alicuius Sacramenti) In hoc Sacramento Confirmationis amplissima habetur. 1. 291. 2.151

Confir-

Confirmatio dicitur manus impositionis Sacramentum. 2.
160. & confirmatio intelligitur per manuum impositio-
nem. 2.196

Illa manus impositio non erat quædam oblatio baptizato-
rum Deo, vt in mentem venit Caluino, sed verum Sacra-
mentum Confirmationis. 2.154.155.156

Confirmatio communiter nunc dicitur hoc Sacramentum,
quod tamen Apostolorum tempore dicebatur manuum
impositio. 2.188

Quod si Concilium Florentinum dicit loco illius manus
impositionis dari nunc in Ecclesia Confirmationem, vult
dicere, id ipsum quod Apostoli faciebant, cum dicebantur
imponere manus, facere nunc Episcopos, cum dicuntur
confirmare, vel chrismare. 2.188

Hæc manuum impositio coniuncta fuit cum vnctione, &
signo crucis, simul enim hæc duo fiunt, dum crucis signum
Chrismate pingitur in fronte confirmandorum. 1.291

Patres ponunt essentiam huius Sacramenti in vnctione Chris-
matis, & signaculo crucis in fronte. 2.173. vide 2. à pag. 160.
vsque ad 168

Pro tertio requisito ad Sacramentum aliquod constituendum,
videlicet institutione, & mandato diuino, habemus man-
dati executionem, & traditionem non scriptam, & cer-
tissimam, cui fides habenda est, vt ipsi verbo scripto. 1.54. &
291. 2.154. 168. & 189. vide Patres Apostolorum tempore vel
prope, qui expressè dicunt, Confirmationem esse Sacra-
mentum. 2.160. 162. 196

Confirmationis institutionem probamus, ex eo quod est si-
gnum rei sacræ, cui est annexa promissio gratiæ, quod si-
gnum nullus homo, vel Angelus instituere potest. 5.85

Confirmatio fit Chrismate. 2.170. vide etiam 2.167. & v. Chris-
ma.

Miracula ostensa in confirmationem huius Sacramenti. 2.168

De Materia huius Sacramenti Confirmationis.

Hæretici quid garriant. supra sunt notata loca, vide etiam 2.
176

Chrisma, siue vnctio, materia est Sacramenti Confirmatio-
nis. 2.177

Vtrum

• Vtrum autem requiratur balsamum in Chrismate necessitate medij, an solum necessitate precepti, sunt duae opinionones, & neutra est de fide, vel contra fidem. 2.190

• Materia huius Sacramenti dicitur oleum salutis, quia facimus instrumentum duntaxat applicandae gratiae Christi. 2.194. 195

• Chrisma, quod est materia Sacramenti Confirmationis, prius consecratum, ac benedictum esse debet. probatur ex traditione Ecclesiastica sanctorum Pontificum, ex Conciliis & Patribus. 2.181. 182. 183. vide v. Consecratio.

• Vnctio Chrysmatis ad crucis figuram in fronte hominis baptizati fieri debet, ut sit vera, & proxima Sacramenti huius materia. 2.183. vide etiam 2.174. & Patres pag. 160

De forma & necessitate Sacramenti Confirmationis.

• Forma huius Sacramenti, sunt haec verba: Consigno te signo crucis, & confirmo te Chrysmate salutis in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. 2.191. vide 1.86. & 95

• Confirmationis Sacramentum est preceptum, sed non medium ad salutem simpliciter necessarium. 1.120

• Confirmatio necessaria est necessitate medij ad bene esse, posita diuina institutione. 1.111

De effectu Sacramenti Confirmationis.

• Vnus effectus est, quod gratiam conferat gratum facientem, & quidem maiorem, quam ipse baptismus, in ordine ad roborandam animam contra diaboli impetus; sed minorem in ordine ad remissionem peccati, quia non remittit totam poenam. 2.195

• Patres distinguunt Confirmationem a baptismo, & effectum spirituales ei tribuunt. 2.174

• In Confirmatione datur Spiritus sanctus in maiori plenitudine, quam in baptismo. 2.152. & 158. & est complementum, & perfectio baptismi. 2.200. praesupponit enim totum effectum baptismi & superaddit gratiam copiosorem. 1.311

• Huius Sacramenti effectus significati sunt in illis igneis linguis, quae apparuerunt super Apostolos in die Pentecostes.

[2.179

1a

In primitiua Ecclesia post baptismum dabatur per hoc Sacramentum Spiritus sanctus in forma visibili ignis, & quod tunc dabatur visibiliter, nunc datur inuisibiliter. 2.118.158.
& 185

Confirmatio non perficitur nisi in fronte. 2.150

In Confirmatione adscribitur homo ad militiam Christi vt gerat vexillū eius in fronte, & accipit robur & potentiam, vt ex officio pugnet contra Dæmones. 1.270

Alter effectus Confirmationis est Character, quo adscribitur homo in hanc militiam, sicut per baptismum in Christi familiam. 2.195. & 200

Confirmationem imprimere characterem probatur. 1.270. vide 1.272.274. & 277

Hoc Sacramentum propter characterem non potest repeti, si sit semel ritè collatum. 1.270.278.2.196

Confirmatio ponitur secundo loco, vt seruetur ordo temporis quo ex natura sua sumi debet. 3.313

De Ministro, & suscipientibus hoc Sacramentum Confirmationis.

Solus Episcopus est proprius, & ordinarius Minister huius Sacramenti: potest tamen Presbyter ex dispensatione & extraordinaria concessione hoc Sacramentum conferre. 2.160.197.198. & 201

Apostoli vt Episcopi manus imposuerunt, & hoc Sacramentum contulerunt, & Episcopi soli succedunt Apostoli simpliciter, & absolutè: Presbyteri tamen in aliqua re succedunt, sed non in omnibus, neque absolutè. 1.197.199.194

Minister in Confirmatione, quando vtitur rebus, & verbis, etiam Deus vtitur illis. 1.228

Christus nullum confirmauit, & tamen instituit Sacramentum Confirmationis. 5.50

Confirmationis Sacramentum visibile accipiunt mali, sine inuisibili gratia Spiritus sancti. 2.174

Non nisi Confirmatis dabatur Eucharistia. 2.174

De ceremoniis Confirmationis.

Ceremonia que adhibentur in consecratione Chrismatis feria V. in cæna Domini. 2.204

Cere-

Ceremonia qua adhibentur in ipsa collatione huius Sacramenti præter ceremoniam essentialem & gendi, & signandi frontem cruce. 2.205

Coniugium & coniuges.

- CONIUGIVM hominum à coniugiis beluarum quomodo differat. 5.81
- Coniugium solum sine gratia Dei non esse sufficiens remedium contra fornicationem. 5.81
- Coniugium in omni gradu potest à Deo dispensari. 5.264
- Coniugium cum pluribus vxoribus, alioqui illicitum, Dei dispensatione aliquando factum est licitum. 5.138
- Coniugium filiorum Adæ cum sororibus, quomodo fuerat iustum, etiam contra ius naturæ. 5.280
- Coniugium cum vxore fratris defuncti, non prohibitum iure naturæ, sed positiuo. 5.259
- Coniugium verum inter B. Virginem & Iosephum fuisse sine copula carnali. 5.91
- Coniugij Sacramentum duobus modis potest considerari. 5.104
- Coniugij in infidelitate, & post baptismum contracti discrimen. 5.149
- Coniugia iure naturæ, quæ permissa & quæ vetita. 5.263
- Coniunx cur ex latere viri procreata. 5.134
- Coniuges qui altero viuente separantur, vt ducant alium vel aliam, sacrilegium committunt, vt inquit Ambrosius. 5.76. vide etiam 5.78. & 80. coniugium autem vt verum Sacramentū, impiè Lutherus sacrilegium audet nominare. 5.89
- Coniuges Deo placere non possunt eo gradu, quo placere potest virgo. 5.90
- Coniuges saltem ad tempus ex consensu ab actu coniugij se abstinere debent, vt vacent orationi. 5.90. & 171
- Coniuges mutuam beneuolentiam inter se habere debent. 5.70. 72. 73
- Coniugum Christianorum impietas, & mali mores, non polluunt Sacramenti matrimonij sanctitatem. 5.87
- Coniugum Christianorum officia in liberos. 5.81
- Coniugum adulterarum culpis ignoscere, non debet Maritis videri durum. 5.177

Coniu-

Coniugale vinculum quid sit. 1.155
 Coniugali actu quomodo acquiratur gratia, tum ex opere
 operato, tum ex opere operantis. 5.93

Conscientia.

CONSCIENTIAE pax oritur ex remissione culpæ, & ex libera-
 tione periculi mortis æternæ. 4.413

Conscientiæ bonum testimonium consequitur iustificatio-
 nem, & est quasi arrabo futuræ gloriæ. 1.272. 2.66

Conscientiæ stimulus tunc maximè sentitur, cum is placere
 incipit, quem peccando offendimus, & cuius gratiam de-
 sideramus. 4.172

Consecratio Chrismatis.

CONSECRATIO triplex, olei catechumenorum, olei infirmo-
 rum, & Chrismatis. 2.181

Consecratio Chrismatis ab Episcopo. 2.181. & 182

Consecrationem Chrismatis esse speciem magiæ, vel incan-
 tationis, est horribilis blasphemia hæreticorum. vide t.
 108. 109. 2.180. 181. 191. & 204

Consecrari nihil potest sine crucis signo. 2.204

*Consecratio Eucharistiæ, vide infra Verba
 sacramentalia.*

CONSECRATIO necessaria est ad Sacramentum Eucharistiæ
 conficiendum. 3.104

Consecratio Eucharistiæ fit solis Domini verbis : Hoc est
 corpus meum, &c. 490. & seq. item 3.509

Consecratio vt ritè, & sine peccato fiat, requiritur vniuer-
 sum Canonem : fatemur tamen veram esse consecratio-
 nem, quæ solis verbis institutionis fieret. 3.510

Consecratio est opus Dei per Ministrum. 3.488

Consecratio corporis & sanguinis Domini nõ pendet à bo-
 nitate vel malitia ministri consecrantis. 3.350 351. 495

Consecratio non est propriè Sacramentum Eucharistiæ. 3.
 431. 432. & 447

Consecratio nostra est repetitio illius primæ, quæ à Christo
 facta est. 3.492

Consecratio Eucharistiæ ordinata ad communionem fide-
 lium, vel ad sacrificium. 3.715. & 716

H Con-

- Consecratio quare vocetur incruenta latria. 3.715.718
 Consecratio Eucharistiæ rectè sit lingua latina. 1.331.332. &
 seq. 3.816
 Consecratio panis an vocetur res cœlestis. 3.113
 Consecratio, seu benedictio ad Sacramentum faciendum
 pertinet, distributio, & manducatio ad usum. 3.430
 Consecratio Eucharistiæ repeti non potest in domibus ad
 quas defertur. 3.441
 Consecrationis verba necessaria simpliciter. 3.506.507
 Verba consecratoria omnium Sacramentorum. 1.94
 Consecrationis nomine interdum Patres accipiunt totam
 liturgiam, vel certè totam actionem, quam nos Canonem
 vocamus. 3.503
 Consecrationis verbis non fuerunt contenti veteres Patres
 quando sacra faciebant, sed addiderunt alia non scripta.
 3.510
 Consecrationis verbis, vera, & solennis oblatio celebratur.
 3.761
 Consecrationem vocant Patres, preces, inuocationes, gra-
 tiarum actionem, & benedictionem. 3.493.494. & hoc du-
 plici de causa. 3.503
 Consecrationem panis Apostoli habuerunt in præcepto. 3.
 590
 Consecrationes templorum, altarium, &c. quare non sint
 Sacramenta. 1.51
 In Consecratione descēdere Angelorum Choros dicunt Pa-
 tres. 3.762
 Consecrandi potentia maior est, quàm baptizandi. 1.143. vi-
 de 140
 Per consecrationem Eucharistiæ, ex pane fit caro Domini. 3.
 179
 Inuocatur super altare Deus omnipotēs, & Spiritus sanctus
 vt descendat, & transmutet panē in corpus Christi. 3.209
 Per consecrationem sacrificabant Apostoli. 3.761
 Ad essentiam consecrationis non requiritur nisi materia,
 forma, & minister, reliqua non sine peccato omitti pos-
 sent. 3.510
 Ad consecrationem requiritur certa ministrorū ordinatio.
 3.511. & seq.

- Post consecrationem, an Eucharistia rectè dici possit antity-
pon respectu corporis, & sanguinis. 3.205.501.& 502
Post consecrationem etiam olim, ostendebatur populo Eu-
charistia, & cōceptis verbis inuocabatur, fortasse illis ver-
bis, Kyrie eleison. 3.204.493.494.550
De consecranda Eucharistia habemus mandatum in Scri-
ptura. 3.513.514

Consuetudo.

- CONSVETUDO vniuersæ Ecclesiæ perpetua, non potest cum
verbo Dei pugnare, & quanti sit facienda. 1.150

Continentia.

- CONTINENTIA perpetua imperatur Ministris Altaris. 3.
510
Continentia an imperata à S. Paulo. 1.334.337
Continentium status, altior est statu Matrimonij. 5.100
Incontinentibus omnibus lex Christi displicet: nec tamen
propter eos immutanda est. 5.196

Contritio.

- Doctrina Catholica de contritione. 4.134
Varia hæreticorum paradoxa de contritione. 4.135. contra
quæ 136. & seq.
Contritio non est passio, sed actio, & ea libera, non coacta.
4.138
Contritio non est prior fide, neque etiam ipsa attritio nisi
fide præcedente vilo modo haberi potest. 4. pag. 9. & 17
Contritio vt per signa manifestatur, pars est Sacramenti pœ-
nitentiæ. 4.110
Contritio fieri potest vt iisdem verbis detegatur, & Confel-
sio explicetur: veruntamen in illis verbis duo signa sensi-
bilia continentur, & planè aliud est Contritio verbo ex-
pressa, & aliud Confessio verbo explicata. 4.105
Contritio est pars materialis, & integralis Sacramenti pœ-
nitentiæ, & cuius generis partium integralium. 4.10 4.105.
107. vide etiam 114. & seq.
Contritio, & bonus motus cordis in suscipientibus Sacra-
menta. 1. pag. 10. & 12
Contritio sine speciali Dei auxilio haberi non potest. 4.145.
146. & seq.

- Contritio donum est Spiritus sancti. 4.39. item opus Dei est etiam aduersariis consentientibus. 4.144.145
- In Contritione includitur odium, & detestatio peccati præteriti, idque probatur ex Scripturis & Patribus. 4.148. & seq. soluuntur obiectiones. 4.152
- Ad contritionem requiritur explicitum, & formale propositum vitæ melioris. 4.157. & an aliqui sint iustificati sine hoc proposito, sed tantum cum detestatione peccatorum. 4.160.161
- Contritio est dolor de peccato commisso, cum proposito non peccandi de cetero. 4.159.162. neque erit vera contritio, quæ dolorem adferat de peccato præterito sine proposito non peccandi de cetero. 4.163
- Contritio duritiem, & tumorem, ac proinde peccati affectum secum non patitur, immò ferè semper contritio cum humilitate coniungitur. 4.137. est autem contritio effectus humilitatis, & discussionis, & cognitionis sui. 4.143
- Contritio saltem imperfecta, omnino necessaria est in adultis, necessitate mediæ, ad remissionem peccatorum, & iustificationem obtinendam. 4.167
- De contritione præceptum diuinum extat. 4.138.168
- Contritio Deo gratissima est, & habet promissionem gratiæ & vitæ. 4.138. & 141
- Contritio sola interior sufficit illi ad salutem, qui angustiis temporis, aut alia de causa legitimè impeditus, confiteri, aut satisfacere nequit. 4.116.121
- Contritionem prædicarunt Christus & Apostoli. 4.140.141
- Non requiritur ad eam contritionem, quæ sit futura sufficiens ad remissionem peccati, vt equalis sit magnitudini iræ diuinæ. 4.177
- Dolor de peccatis debet esse summus, saltem (vt Theologi loquuntur) appreciatuè. 4.178
- Non est necesse, vt contritio sit dolor summus intensuè. 4.180
- Non requiritur certus gradus intensiois, neque mora vlla temporis ad veram contritionem. & per veram contritionem potest homo quouis tempore iustificari. 4.181
- Dolor de peccatis offensionis æquari non potest; proportio tamen

- tamen seruanda est inter peccata, & dolorem de peccatis.
4.178
- Dolor contritionis debet æquare, aut excedere voluptatem
quam peccando accepimus. 4.178
- Dolor ex contritione susceptus, ad eum vehemens esse potest,
vt doloris vehementia, cum scelerum magnitudine æquari,
conferri que possit. 4.22
- Dolor rationalis, & sensualis in contritione. prior necessa-
rio requiritur, posterior non item. 4.23.178
- Contritionem, & ceteros actus pœnitentis, non exigimus
perfectè, nisi quatenus vires humanæ à Deo adiutæ se ex-
tendunt. 4.31. vide etiam 4.28
- Contritio causa est remissionis peccatorum. 4.184 & verius
videtur non solum esse dispositionem ad iustificationem,
sed meritum etiam de congruo iustificationis. ibidem.
vide præterea 4.28.35.114.177.
- Vnde, quando contritio, dicitur meritum, precium, satis-
factio pro peccato, de merito, precio, & satisfactione ex
congruo intelligitur. 4.190
- Contritio est antidotus peccatorum, & via ad gratiam, & sa-
lutem. 4.144.145
- Contritio quæ ex charitate oritur, effectus & proprietates
charitatis habet, nempe efficere filios, & amicos Dei, im-
plere legem & rectè viuere. 4.194 & 195
- Contritione perfecta, quæ ex fide, spe, & charitate procedit,
cum voto Sacramenti suscipiendi, remittuntur peccata
ante sacerdotis absolutionem. 4.191.192. & seq.
- Contritionis dolor aliquando tam vehemens esse potest in
aliquo pœnitente, vt per eum peccata omnia, quoad cul-
pam, & pœnam plenissimè deleantur. 4.75.361. & 415
- Per actum contritionis vt est opus pœnale, semper aliquid
pœnæ temporalis, pro qua satisfaciendum erat, remitti-
tur. 4.361.207
- Per contritionem licet pœna æterna sit remissa: verè ta-
men remittitur etiam per absolutionem sacerdotis, quia
in voto, & pacto huius absolutionis remissa fuerat. 4.
207.208
- Nulla est peccatorum multitudo, vel grauitas, quæ per veram
pœnitentiam non expietur. 1.206.207

- Soluuntur obiectiones, ac de peccato in Spiritū sanctum,
quod irremissibile dicitur, disputatur. 4.212. & seq.
- Contritio imperfecta ex timore pœnæ orta, bona est, atque
utilis. 4.222. & seq. neque dici potest hypocrisis, vel homi-
nes hypocritas facere. 4.222.233
- Dolor iste etiam si aliquo modo extortus dici queat: nō ideo
tamen est malus, neque peccatum auget, sed bonus est, & à
peccato retrahit. 4.230
- Dolor, & odium peccati perfectum est illud, quod ex amore
Dei, iustitiæque procedit, & ideo dolor, siue odium ex ti-
more pœnæ conceptum, non contritionem, sed attritio-
nem vocamus. 4.232

Conuersio ad Deum.

- CONVERSIO ad Deum idem est, ac voluntas placendi Deo per
obseruationem mandatorum. 4.159
- Conuersio ex toto corde est interna & perfecta conuersio. 4.
180.181. & sine mora veniam peccatorum accipit. 4.192.
193
- Conuersio est dispositio quædam, ad quam ex pacto & pro-
missione Dei sequitur iustificatio. 2.38
- Conuersio perfecta ad Deum, quæ includat contritionem
veram, & charitatem, & simul etiam desiderium, seu vo-
tum baptismi, rectè baptismus flaminis dicitur, & baptil-
mum aquæ saltem in necessitate supplet. 2.37. vide ibidem
in quibus conueniat cum baptismo.
- Conuersio ista licet baptismus quoddam sit: non tamen est
Sacramentum. 2.39
- Ad conuersionem plurimum iuuant terrores à lege incussi.
4.110.111
- Conuersio tribus modis fieri potest. 3.366. item condiciones
requisitæ ad veram conuersionem. 3.364. & seq.
- Conuersio vxoris Loth in statuam salis. 3.364.365
- Conuersio aquæ in vinum. 3.419. & 420. item ligni in lapi-
dem. 3.409
- Conuersiones naturales in quo differat à supernaturalibus.
3.366
- Conuersiones, quas Gentiles, à suis Magis factas iactabant,
non fuerunt veræ conuersiones. 3.364

Conuersio panis in corpus Domini, est perfectissima conuersio, & distinguitur ab omnibus aliis mutationibus. 3.

366. 419

Conuersio triplex, productiua, adductiua & conseruatiua. conuersio panis in corpus Christi, est adductiua. 3. 420

Conuersio ista panis in corpus Christi, licet terminetur in subiectum, tamen non est generatio. 3. 419

Subiectum in quo recipitur actio diuina conuersionis panis in corpus Christi, partim est panis, partim corpus Christi. 3. 368. vide omnino quæ dicuntur 3. 412

In conuersione corpus Christi incipit esse in Sacramento, non per mutationem sui, sed per mutationem panis in ipsum. 3. 368

Copula coniugalis.

COPULA coniugalis non est Sacramentum, neque pars essentialis Sacramenti Matrimonij, ita vt sine illa Sacramentum esse non possit; sed tantum pars integralis, & ideo ante copulam, appellatur Matrimonium ratum non consummatum Sacramentum. 5. 91. 92

Copula coniugalis quando subsequitur post sponsalia per verba de futuro, affectu maritali; tunc illa copula tenet vicem verborum, consensum mutuum exprimentium, & ideo ad formam Matrimonij pertinet. 5. 93

Per copulam coniugalem an acquiratur gratia Spiritus sancti ex opere operato, vel ex opere operantis, &c. 5. 93. 94

Cor.

COR & caput, partes integrales hominis, sine quibus essentia hominis consistere non posset. 4. 105

Cor sursum habere debemus. 3. 136

Cor contritum, & cor carneum in Scriptura idem est. 4. 137

Cor lapideum, & cor durum idem est. 4. 140

Cor lapideum auferre, & dare cor carneum, proprium est Testamenti noui. 5. 195

Cor non indurat Deus impertiendo malitiam, sed non impertiendo misericordiam. 4. 226. & 227

Conceptam in corde veritatem extinguere, graue peccatum est. 3. 251

H 4

Corinthij.

Corinthij.

CORINTHIVM incestuosum S. Paulus reprehendit, neq; propriè illum absoluit, sed absolutionem à Corinthiis datam approbavit. 4.76.5.271

Corinthij utebantur vtraq; specie ad Communionem, quia Paulus vel Domini exemplo, vel aliunde ostendit & tradidit licitam esse communionem sub vtraque specie (sed non docuit esse necessariam omnibus.) 3.582

Corinthij reprehenduntur à Paulo, quod quidam ex eis adferrent ad Ecclesiam sumptuosam cœnam, quam sumerent post communionem mysteriorum, & eam seorsim ab aliis, maximè pauperibus absumerent. 3.526.588.809.810. eosdem arguit quasi Pauli nomine Theophylactus. 3.596.597

Hæc Corinthiorum cœna erat illius generis, quod Græci ἀγάπη vocabant. 3.617

CORNELIVS Centurio non habuit Sacramentum Confirmationis ante baptismum, sed effectum Sacramenti Confirmationis ab ipso Deo immediatè sine Sacramento. 5. pag. 7

Idem accepit ante baptismū remissionem peccatorū. 4.206

Corpus.

CORPVS VNŪ sumus, quia de vno pane participamus, & quia per baptismum accepimus vnū spiritum. 1.92. 2.64.109, & 132

Corpus nullum existens in loco naturaliter, id est, secundum modum naturæ suæ convenientem, potest esse vbique totum. 3.295

Corpus non potest separari à modo suo essentiali, ita vt fiat in se indiuisibile, sed potest à modo accidentario, ita vt non occupet locum diuisibilem. & potest esse alicubi, & locum non occupare. 3.321. & 302. & seq.

Corpus cur possit loco non extendi, spiritus autem non possit. 3.321

Corpus vt circumscriptiuè sit in aliquo loco quid requiratur. 3.297

Corpus vnum in pluribus locis positū habet vnum esse substantiale, sed multa esse localia, & solū ea multiplicantur quæ consequuntur esse locale. 3.299

Corpus

- Corpus trium cubitorum, quomodo possit occupare spatium sex vel nouem cubitorum. 3. 298. 300
- Corpus quibus modis possit esse præsens, & tamen, non tangi nec videri. 3. 124
- Corpus graue non ponderare, coloratum non videri, lucidum non lucere, & calidum non calefacere, de his habentur exempla. 3. 303. 314. & 315
- Corporis castigatio Deo grata est. 4. 362. 363. 364. 378
- Corpori quis honor habendus. 3. 355
- Corpora quæ sunt infra cælum, & quatenus naturaliter existunt, ita sunt in loco, vt pendeant à loco. 3. 318
- Ratio cur corpora non videantur posse esse in pluribus locis simul, non tam est moles quàm vnitas. 3. 289
- Corpora damnatorum ab igne corporali comburuntur, & non dissoluuntur. 3. 313
- Corporum penetratio. 3. 302. & 303

Corpus Christi in sanctissimo Eucharistiæ

Sacramento.

- CORPVS & sanguis Christi adest in Eucharistia post Sacramenti confectionem vnà cum anima, ac diuinitate. 3. 540. 541. idque verè, realiter, & substantialiter. 3. 24. 301. & 302.
- Diuinitas non est per accidens in hoc Sacramento, neq; diuina hypostasis, per accidens autem fortassè esset anima, & sanguis sub specie panis. 3. 560
- Ex verborum Sacramenti, tantum adest corpus sub specie panis, & sanguis sub specie vini, & per naturalem concomitantiam sub vtraq; specie est totus Christus. 3. 23
- Corpus Christi in Eucharistia, ratione specierum siue accidentium, quibus coniunctum est, potest dici, videri, tangi, moueri, attolli, deponi, deferri, collocari in altari, vel in pixide, transferri à manu ad os, & ab ore ad stomachum, item manibus tractari, frangi, dentibus atteri, & manducari, quæ omnia fiunt mediâ tribus speciebus. 3. 27. 29. 265. 267. 377. 391. 407. 408. & 699.
- Corpus humanum, quomodo possit non occupare locum, & proinde sub speciebus modici panis contineri. 3. 133. & 245.

H 5

Corpus

- Corpus Christi quod possit esse in multis locis, aut sub modica specie panis, non oritur ex aliqua dote corporis gloriosi, sed ex infinita Dei potentia. 3. 135
- Corpus vnū posse esse simul in pluribus locis, idq; nō implicare cōtradictionem, præsertim de corpore Christi, vt est in cœlo, & in altari, probatur. 3. 284. & seq.
- Regula cognoscendi quid Deus possit. 3. 280. 281
- Corpus Christi non est in Sacramento localiter, nisi ratione dimensionis panis. 3. 288
- Corpus Christi vt re ipsa præsens adesset in Eucharistia, Deū & voluisse, & fecisse probatur. 3. 323. & seq.
- Corpus Christi, vt in Sacramento re ipsa poneretur, nō fuit necessarium absolute: fuit tamen vtile, & non frustra positum est. idque ex multis similibus probatur. 3. 339. 340
- Corpus Christi in Eucharistia dicitur res cœlestis. 3. 151. 154
- Corpus Christi in Eucharistia, nihil differt à corpore illo, quod in cœlo ab Angelis adoratur. 3. 223
- Corpus Christi simul esse in cœlo & in altari, miraculo tribuitur. 3. 224
- Corpus Christi diuisum est à seipso respectu loci, sed non respectu propriæ substantiæ, siue quantitatis. 3. 297. vide etiam 292.
- Corpus Christi potest esse, & est per Dei potentiam in multis locis; & potest redigi ad vnum solum locum, quemadmodum ante Sacramenti institutionem in vno suo loco erat, & post mundi consummationem in vno solo loco erit. 3. 294
- Corpus Christi incipit esse in altari, vbi antea non erat, non per generationem, nec per motum localem, sed per conuersionem panis in ipsum. 3. 298
- Corpus Christi per conuersionem panis non producit, sed tantum fit præsens. 3. 368. vide v. Conuersio. item corpus Christi succedit substantiæ panis, non producit. 3. 419. 420. vide etiam 366.
- Corpus Christi non est in pane, vt in vase, aut in loco, sed est vt substantia sub accidentibus, excepta informatione. 3. 376. & 391.
- Corpus Christi sub specie panis contentum, verè & propriè est

est Sacramentum, siue sumatur, siue seruetur in pixide. 3.
423. & sequentib.

Corpus Christi sub specie panis, eidem corpori in specie sua,
siue corpus vt cibus, eidem corpori vt victimæ opponitur.
3. 177. & 178.

Corpus Christi ex carne Virginis factum, & ex pane factum,
sunt vnum, & idem. 3. 420

Aliud est Christi corpus ex pane conficere, quod sacerdotes
faciunt; aliud absolute Christi corpus efficere, quod sacer-
dotes non faciunt. 3. 419

Corpus & sanguis Domini, vt sunt sub illis speciebus, signa
sunt eiusdem corporis, & sanguinis, vt fuerunt in cruce.
3. 206.

Corporis Christi dimensiones, in Eucharistia, non cõmen-
surantur dimensionibus hostiæ, sed existunt sine ordine ad
locum, eo ferè modo, quo anima est in corpore. 3. 321

Corpus Christi in Eucharistia, cadente hostia non proprie
cadit, sed locum mutat. 3. 343

Corpus Domini, & sanguis, sine ordine ad species, non habet
rationem Sacramenti. 3. 448

Corpus & sanguis Domini, etiam præcisè sumpta, non sunt
duo instrumenta formaliter conferendi gratiam, sed vnũ,
& est eadem virtus in corpore, & sanguine, idque habetur
ex coniunctione ad diuinitatem. 3. 560

Corpus Domini non solum in ore fidelium, sed etiam in al-
tari & vasis sacris, agnoscunt Scripturæ, & Patres. 3. 426.
427. 434. & sequentib.

Corpus & sanguis Domini, est hæreditas Christi nobis reli-
cta. 3. 601

Corpus Christi ministratur à sacerdote, quod successit sacri-
ficiis antiquis. 3. 237

Corpus Christi excellit sacrificiis veterum infinita distan-
tia. 3. 203

Corpus & sanguis Domini sunt id sacrificium, quod in Mis-
sa proptiè offertur, & sacrificatur. 3. 715. & sequentib.
& 755.

Corpus Domini non dati indignis fuit hæresis Berengaria-
norum quæ refutatur. 3. 350. Calvinistæ etiam dicunt nõ
manducari nisi à piis hominibus. 3. 361

Corpus

- Corpus Christi verè manducatur ore corporali, & nõ solùm ore spirituali per fidem, & gratiam, seu energiam (vt loquuntur Calvinistæ) & effectum: & cõsequenter manducatur non solùm à piis, sed etiam ab impiis. 3. 360
- Corpus Christi non solùm animis nostris, sed etiam corporibus verè coniungitur, ac corporaliter, realiter & propriè sumitur. 3. 91. 107. & 194
- Corpus suum, Christum creare, sanctificare, & diuidere, quomodo hoc intelligere debeamus. 3. 175
- Illa actio, qua corpus Domini super altare ponitur ad Dei honorem, vera, ac realis oblatio est, etiam si verbis non dicatur, offero, vel offerimus. 3. 701. 702. 760. & 817
- Corporis, & sanguinis Domini sacramentalis manducatio & potus habetur in 6. cap. Ioan. 3. à pag. 39. & seq.
- Corporis nomine propriè in forma Eucharistiæ, solùm corpus intelligitur, & nomine sanguis, solus sanguis; nec tamen distrahitur corpus à sanguine, vt initio notauimus in hoc eodem verbo Corpus Christi. 3. 97
- Corporis nomen quomodo accipiatur in illa propositione (Hoc est corpus meum.) 3. 76. & seq. variæ hæreticorum expositiones habentur. 3. 57. 58. eorumque argumenta soluuntur. 3. 89. 90. & 91
- Ex vnione sacramentali panis, & corporis Christi non oritur communicatio idiomatum. 3. 75. & 76
- Corpori Christi quis cultus adhibendus in Eucharistia. vide v. Adoratio. & v. Cultus. vide etiam 3. 121

*Corpus Christi extra Sacramentum
Eucharistiæ.*

- Corpus Christi in Scriptura, nusquam accipitur, nisi vel pro corpore vero, & naturali ipsius, vel pro corpore mystico; pro signo vel figura corporis nunquam 3. 76
- Inter corpus Christi & Deum ipsum duæ sunt differentiæ quoad existentiam in loco. 3. 294
- Corpus Christi potest esse in pluribus locis etiam localiter, & visibiliter. item circumscripiuè, & definitiuè. 3. 297
- Corpus Christi non erat in utero Matris, vel in præsepi vt vi-
tima, sed vt viuens infantulus. 3. 700

Cor-

- Corpus Christi extra Sacramentum solùm spiritualiter mā-
ducatur, quomodo ab impiis manducari non potest. 3.
170.
- Corpus Christi cùm transiit per ianuas clausas, vel se cum
alio corpore penetrauit, vel non occupauit locum. 3. 306
- Corpus Christi post resurrectionem, sole isto cœlesti luci-
dius. 3. 315
- Corpus Christi post resurrectionem, & dum ascendebar in
cœlum, victima dici non poterat, & multò minus nunc,
vt in cœlis uiuit. 3. 701
- Corpus suum iam gloriosum & immortale an indicauerit
Christus maiori reuerentia tractandū, quàm antea. 3. 135
- Corpori Christi in multis, similis & æqualis est, veritas diui-
ni verbi. 3. 251

Creatio.

- CREATIO, quomodo distinguatur à conuersione, & anni-
hilatione. 3. 353. item à generatione. 3. 419
- Creatio mundi an sit opus minus nobile, ac difficile, iustifi-
catione impij. 1. 223. & 230. 3. 264
- Creationis mysterium confertur cum Eucharistia. 3. 291
- Creator, & creatoris filius probatur Christus ex Euchari-
stia. 3. 149. 150
- Creatura an possit vt instrumentum concurrere ad creatio-
nem. 1. 123. 229. & 230
- Creati, quid propriè dicatur. 1. 229

Crux & crucis sacrificium.

- CRUX, signum Christi crucifixi. 3. 210
- Crux semper manere solet in altari, in culminibus, in pa-
rietibus, in vasis. 3. 210
- Crucis Christi figuræ, fuerunt omnia sacrificia vetera. 3.
642. 731. 3. 210. 4. 419
- Crucis mysterium Iudæis scandalum, &c. 3. 344
- Crucis sacrificium, est sacrificium omnium perfectissimum,
& ipso etiam sacrificio Missæ præstantius. 3. 656
- Crucis sacrificium dici potest secundum ordinem Melchi-
sedech ratione ipsius sacerdotis Christi, à quo offereba-
tur. 3. 657
- Crucis

- Crucis sacrificium non fuit impletium figurarum Testamenti veteris, nisi quoad ipsam mactationem, & paucas alias cæremonias. 3. 676
- Crucis sacrificium factum ex immolatione, fuit aliquando, & postea desit esse, nec potest rursus fieri, nisi per nouam immolationem. 3. 701. 722
- Crucis sacrificium quamuis verissimum sacrificium fuerit; non fuit tamen eiusmodi, quale requiritur ad legem, seu religionem constituendam, & conseruandam, qualem in terris vsque ad mundi consummationem Christus esse voluit. 3. 731. 732
- Crucis Christi sacrificium propriè fuit actus religionis. 3. 633
- Crucis sacrificium respectu Christianorù est inuisibile, cum sola fide, non oculis cernatur. 3. 731
- Crucis sacrificij effectus perpetuus. 3. 661
- Crucis sacrificium factum nobis dicitur, quia pro nobis oblatum. 3. 717
- Crucis sacrificium est singulariter propitiatorium. 3. 765
- Crucis sacrificium vim habuit ab initio mundi, & habebit vsque ad mundi consummationem. 3. 765
- Crucis sacrificium fuit meritorium, satisfactorium, & impetratorium verè, & propriè. 3. 775
- Crucis sacrificium, quare fuerit infiniti valoris, sacrificium autem Missæ sit finiti. 3. 777. discrimen inter vtrumque sacrificium. 3. 775. 776
- Crucis sacrificij fructum, vt facilius, suauius, ac plenius consequeremur, placuit Deo varia media instituere, & varia instrumenta iustificationis. 3. 745. 747
- Crucis oblatione, consummatæ fuerunt pœnæ, & afflictiones, quas in cruce Christus passurus erat, & consummata fuerunt Prophetarum oracula, quæ passionem eius prædixerunt. 3. 747
- Cruci inclinatur caput, & incuruantur genua, in signum humilitatis, & reuerentiæ. 3. 839
- In sacrificio crucis, Christus verè se ipse sacrificauit, quia se occidendum obtulit, licet non se ipse occiderit, manibus suis, sed aliorum. 3. 758
- In sacrificio crucis Christus Dominus in silentio oblatione perfecit. 3. 819
- In

In Cruce septem tantum sententias loquutus est Christus, & tot sunt etiam sententiae, quae in canone nostrae liturgiae pronunciantur. 3. 819

Precium infinitum, quod in cruce acquisiuit Christus, quo totus mundus continuè saluari potuisset, quare non nisi quibusdam, & in certa mensura applicari voluerit. 3. 778.

Per Christi crucem omnes homines redempti sunt, & ab omni malo culpae, & poenae liberati per solutionem precij sufficientis. 3. 870

Cultus Dei.

CULTVS merè humanus, & proprio ingenio inuētus damnatur à Paulo. 1. 335

Cultus interior, & exterior, quem Deo debemus, quis nam sit, & quis nobilior. 3. 631. & 734

Cultus proprius Dei, id est, qui soli illi omnium consensu debetur, est sacrificium propriè dictum. 3. 730. idq; est summus cultus, qui Deo tribui possit. 3. 733. & 734

Cultus Iudaici, & Christiani differentia. 1. 338. 339. omnia genera honoris, & cultus, quibus Hebraei Deum colebāt, nunc re ipsa retinent Christiani. 3. 734

Cultus corporis Christi aliquando anteponendus est elemosynis in pauperes. 3. 122

Cultum internum requirebat Deus etiam à Iudæis. 1. 339

Cultu patriae honoratur Deus in oblatione Eucharistiae. 3. 706. 718. 721. 732.

Ad cultum Dei semper ab omni religione, siue vera, siue falsa sacrificia adhibita sunt. 3. 729. 730. & seq.

De cultu Dei in generali tantum nos Christus instruxit. 1. 335.

Doctrina de cultu Dei à quibus petenda necne. 1. 335

S. Cyprianus.

S. CYPRIANVS falsò accusatur à Kemnitio, quòd non fecerit Christum auctorem omnium Sacramentorum. 1. 128. & sine vllò pudore audet eundem sanctum Cyprianum martyrem celeberrimum, Montanistam hæreticum facere. 2. 151

Cypria-

- Cyprianus improbabat Sacramenta tradita ab hæreticis, & schismaticis, id est, ab iis, qui essent extra Ecclesiam: at nõ improbabat Sacramenta tradita à malis ministris intra ipsam Ecclesiam. 1. pag. 8. vide totam eius sententiam explicatam. 1. 148. & seq. item 283. 318. & 2. pag. 46
- Cyprianus ex eo quod in sola Ecclesia Catholica dari potest, & accipi Spiritus sanctus, colligebat Sacramenta hæreticorum non esse vera & rata. contra quod argumentatur Augustinus. 2. 172
- Cyprianus aut correxit errorem suum, aut illum texit vberè charitatis. 4. 173
- Cypriani præcipua causa erroris fuit, quia non distinguebat inter Sacramenta, & eorum vsum, & effectum. 1. 153
- Cyprianum refutari ab Augustino, quòd crederet martyriũ iustificare, eo modo, quo facit Baptismus; est impudens mendacium Kemnitij. Augustinus enim laudat Cypriani sententiam. 2. 31
- Sermones de operibus Cardinalibus Christi; qui habentur inter opera Cypriani, non sunt ipsius. 2. 166. 174

Cyrillus.

- CYRILLVM Hierosolymitanum duo tantum Sacramenta agnoscere est mendacium Kemnitij. 1. 308
- De catechesibus Cyrilli nemo vnquam dubitavit, nisi temerarius Kemnitius, qui etiam dubitavit de fide & probitate illius sancti viri, de quo extat egregiũ testimoniũ. 3. 257.
- Cyrilli Alexandrini quatuor libri in Ioannem periere, quos supplevit Clithoueus. 3. 256

D.

Dæmon.

- DAEMON dare non potest rebus virtutes, sed operatur ad earum præsentiam. Controver. 1. pag. III
- Dæmon si fortè Sacramentum aliquod ministraret, illud iterandum esset. 1. 134
- Dæmones coërcentur per exorcismos. 1. 316. 319. 2. 138
- Dæmones tenentur, & affliguntur ab igne corporali. 3. 295. Dæmo- 313.